

გლობალური კაპიტალიზმი

რაჭულ რაო

თარგმანი: გიორგი ჩუბინიძე

ბოლო დროს, გლობალური კაპიტალიზმის ტაძრები უფრო და უფრო ხმამაღლა აჟღერებენ ჰომოფობიასთან თავიანთ წინააღმდეგობას. 2014 წლის თებერვალში, მალევე მას მერე, რაც უგანდის პრეზიდენტმა მუსევენიმ მხარი დაუჭირა დრაკონულ ანტიჰომოსექსუალობის აქტს, მსოფლიო ბანკმა გაავრცელა ცნობა უგანდისთვის 90 მილიონი დოლარის სესხის გაცემის გადადების შესახებ იმ დასაბუთებით, რომ კანონი უარყოფით გავლენას მოახდენდა ჯანდაცვის იმ პროგრამებზე, რომელთა მხარდაჭერაც ამ სესხით იყო განზრახული.¹ ბანკის პრეზიდენტმა, ჯიმ კიმმა, გადაწყვეტილება გამართლა იმ არგუმენტით, რომ “როცა საზოგადოებები იღებენ კანონებს, რომლებიც შრომისუნარიან ადამიანებს ხელს უშლის, იყენენ სამუშაო ძალის ნაწილი, ეკონომიკა ზარალდება.”² იმავე თვეში, ბანკმა გამოაქვეყნა კვლევა, რომლის თანახმადაც, 2012 წელს, ინდოეთის ეკონომიკას ლგბტ ადამიანების გამორიცხვა მშპ-ს 0.1-დან 1.7 პროცენტამდე დაუჯდა.³ ბანკმაც და საერთაშორისო სავალუტო ფონდმაც (IMF) თავიანთი წვლილი შეიტანეს ვირუსულ ვიდეო კამპანიაში It Gets Better, რომელიც ახალგაზრდა ქვიარ ადამიანების თვითმკვლელობისგან გადარწმუნებას ემსახურებოდა. მას თან ახლდა მოკლემეტრაჟიანი ფილმები, სადაც ლგბტ თანამაშრომლები საუბრობენ მათ ქვიარ ბავშვობაზე, პირად და პროფესიულ ცხოვრებაზე ქვიარ იდენტობით.⁴ 2015 წლის აგვისტოში, ჟურნალმა The Economist წამოიწყო კამპანია “Pride and Prejudice”, რომელსაც ის აღწერს როგორც “საყოველთაო გლობალური ინიციატივა, რომელიც ემსახურება ბიზნესსა და ეკონომიკაში ლგბტ მრავალფეროვნებასა და ინკლუზიურობას.” ინიციატივა კულმინაციას მიაღწევს 2016 წლის მარტში, ლონდონში გამართულ საჯარო ღონისძიებაზე, რომელმაც თავი უნდა მოუყაროს მსოფლიო ბიზნესის, პოლიტიკისა და საზოგადოების 200 ლიდერს, რათა დაძრას მსჯელობა „ლგბტ თემის წინააღმდეგ დისკრიმინაციის ეკონომიკურ და ადამიანურ ფასზე”.⁵

ამ სტატიაში, ვიკვლევ თუ რატომ დაიკავეს აქტივისტური პოზიციები გლობალური კაპიტალიზმის წამყვანმა ინსტიტუტებმა ჰომოფობიის წინააღმდეგ და რატომ აკეთებენ ამას ახლა. მინდა, გავიგო ის პირობები, რომლითაც ქვიარის ფიგურა განვითარების ინდუსტრიის მიერ ზრუნვის ობიექტად იქცა. ნაცვლად იმისა, რომ თავი მოვაჩვენო თითქოს “დაბალანსებულ” შეფასებას ვცდილობდე იმისა, რასაც ლგბტ უფლებების მხარდამჭერ “ბიზნეს ქეისს” უწოდებენ, მე მსურს, მოვიაზრო ის თუ როგორ შეიძლება რადიკალურმა ქვიარ ანტიკაპიტალისტურმა პოლიტიკამ უპასუხოს ამ ამომავალ დისკურსს. ზემოთ ნახსენები ინიციატივებისთვის საერთოა ჰომოფობიის როგორც კულტურული განწყობის მარტივი გაგება, რომლის დესტიმულირება ეკონომიკური სტაფილოებისა (ზრდის დაპირება) და ჯოხების (კაპიტალი გადინება) გამოყენებით შეიძლება. დავუბრუნდები აღიარებისა და

გადანაწილების პოლიტიკების გარშემო წარმართულ დებატებს, სადაც ვამტკიცებ, რომ ჰომოფობიის “უბრალოდ კულტურულად” დანახვა საერთაშორისო ფინანსურ ინსტიტუტებს (სფი) საშუალებას აძლევს, ბუნდოვანი გახადონ მატერიალური პირობები, რომლებიც ქმნის ჰომოფობიურ მორალურ პანიკებს და მათივე მონაწილეობა ამ პირობების თანა-წარმოებაში. პოზიციონირებენ რა იმ პრობლემისგან გარეგანად, რომლის აღმოფხვრასაც ცდილობენ, სფი-ებს შესაძლებლობა ეძლევათ, თავიანთი თავები პროგრესულ ძალებად დასახონ უფრო დიდ მორალურ ბრძოლაში, ზუსტად იმ ისტორიულ მომენტში, როცა ქაშაღების შემოჭერის პოლიტიკა და კაპიტალისტური კრიზისი საფრთხეს უქმნის მათ ისედაც ცუდ სახელს. ერთი სიტყვით, ჰომოფობიასთან დაკავშირებით სფი-ების ინიციატივითა კრიტიკული ანალიზის მეშვეობით შევეცდები, მოვხაზო ის ამომავალი კონტურები, რასაც მე “გლობალურ ჰომოკაპიტალიზმს” ვუწოდებ.

სფი-ების გაქვიარება

სექსუალობა ყოველთვის ცენტრალური იყო განვითარების დღის წესრიგისთვის, თუმცა, ძირითადად, ეს ფარულად ხდებოდა და წარმოდგენილი იყო, როგორც მამოძრავებელი მთელი რიგი პრობლემებისა, რომელთა შორისაა “ჭარბი მოსახლეობა”, რეპროდუქციული ჯანმრთელობა, სექსუალური ძალადობა და დაავადებები. ფოკუსირებული რეგულირებასა და რისკების მენეჯმენტზე, განვითარების ინდუსტრია უგულვებლყოფდა სექსუალობის უფრო პოზიტიურ და განმამტკიცებელ განზომილებებს. ამგვარად, ის დღემდე ღრმად ჰეტერონორმატიული იყო სურვილის მისეულ გაგებაში.⁶ როგორც ჟილ კლაიცი აღნიშნავს, “ღარიბი უბრალოდ არ შეიძლება, იყოს ქვიარი, რადგან სექსუალური იდენტობები დანახულია, როგორც დასავლური განვითარების სავალალო შედეგები და დაკავშირებულია სიმდიდრესა და პრივილეგირებულობასთან. ღარიბი უბრალოდ მრავლდება.”⁷

მიუხედავად ამისა, სტატის დასაწყისში ციტირებული განცხადებები და ინიციატივები მიგვანიშნებს, რომ რაღაც შეცვლას იწყებს. აივშიდსი გადამწყვეტი ფაქტორი აღმოჩნდა სექსუალობათა მრავალფეროვნების აღიარების მოპოვებაში და რისკის ქვეშ მყოფ თემებზე მორგებული ჩარევების იძულებაში. სექსუალური უფლებებისთვის ბრძოლაში ისეთ საკითხებზე გამარჯვებებმა, როგორებიცაა ერთი და იმავე სქესის ადამიანთა ქვებების დეკრიმინალიზება, ერთი და იმავე სქესის მქონეთა ქორწინებისა და შვილად აყვანის უფლებების აღიარება, და გენდერულ ტრანზიციასზე ხელმისაწვდომობა ევროპისა და ამერიკის ქვეყნებში, თავის მხრივ, გზა გაუხსნა ამავე ქვეყნებში დაფუძნებულ საერთაშორისო განვითარების ბიუროკრატებს, რათა დააფინანსონ პროექტები, რომლებიც ეხება სექსუალურ ორიენტაციასა და გენდერულ იდენტობას (სოგი) სხვა ქვეყნებში. სოგი-ს საკითხების როგორც განვითარების საკითხისადმი მზარდი ყურადღება, ასევე მიბმულია განვითარების მუშაკების მიერ თავიანთ პროფესიულ ცხოვრებებში ლგბტ პირებად მზარდ იდენტიფიცირებასთან. ანდრილ გოსინმა აჩვენა, რაოდენ მნიშვნელოვანი იყო, 1993 წელს, GLOBE-ის (მსოფლიო ბანკის ლგბტ თანამშრომელთა ასოციაცია) დაფუძნება სამუშაო ადგილზე თანამშრომელთა

სექსუალური ორიენტაციის გამჟღავნებისთვის და ბანკში უკეთესი პირობების ლობირებისთვის, საბოლოო ჯამში კი, ბანკის იძულებისთვის, ხელში აეღო პოლიტიკური ლიდერობა აივ/შიდსის საკითხებზე და მხარი დაეჭირა ლგბტ ადვოკატირებისთვის გლობალურ სამხრეთში.⁸

იმ პირობების გაგებას, რომლითაც ახალი საკითხები ბანკის დღის წესრიგის ნაწილი გახდა, ბევრის თქმა შეუძლია ასეთი გადაწყვეტილებების საფუძველმდებარე მოტივაციებზე. ამ ამოცანისთვის ბევრი რამ შეგვიძლია გავიგოთ ბანკის უფრო ხანგრძლივი ისტორიის მქონე მუშაობიდან (სისგენდერ ჰეტეროსექსუალ) ქალებთან, როგორც განვითარების ჯგუფთან. კეიტ ბედფორდი, რომელიც იკვლევს ბანკის ამ საქმიანობას, ამტკიცებს, რომ გენდერულმა სამუშაომ უმთავრესი მნიშვნელობა შეიძინა ბანკის მიერ პოსტ-ვაშინგტონის კონსენსუსის წარმოდგენაში. 1980-იანი წლების ავადსახსენებელი სტრუქტურული რეფორმირების პროგრამების — რომლებიც გულისხმობდნენ ლიბერალიზებას, დერეგულირებასა და ბანკის მხარდაჭერის სანაცვლოდ, სახელმწიფოს შემცირებას — კრიტიკის საპასუხოდ, პოსტ-ვაშინგტონის კონსენსუსმა ვითომდა აღიარა სახელმწიფოს მნიშვნელობა. მან უარი თქვა პირობით ვალდებულებების პოლიტიკაზე და მხარი დაუჭირა მსესხებელი ქვეყნის მიერ საკუთარი პოლიტიკის შექმნასა და სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობას, ხოლო კარგი მმართველობა, სოციალური უსაფრთხოების ბადეები და სიღარიბის მიზნობრივი აღმოფხვრა მთავარ პრიორიტეტებად დასახა. ოჯახი, და განსაკუთრებით ღარიბი ქალები გახდა მთავარი სამიზნე ბანკისთვის, რითაც წარმოაჩენს ეკონომიკური ზრდისადმი უფრო კეთილშობილი, ინკლუზიური და ადამიანური მიდგომისადმი მის ერთგულებას.⁹ ამგვარად, შეგვიძლია დავინახოთ ბანკი, რომელიც განასახიერებს იმპერიული მმართველობის ხანგრძლივ ტენდენციას, ჰუმანიტარული არგუმენტებით გაამართლოს ძალაუფლებისკენ თავისი სწრაფვა — რაც პოსტკოლონიურმა თეორეტიკოსმა გაიატრი სპივაკმა ლაკონურად აღწერა: “თეთრი კაცები იხსნიან ყავისფერ ქალებს ყავისფერი კაცებისგან.”¹⁰ უფრო კონკრეტულად, კაპიტალისტური სოციალური ურთიერთობების გამყარებას კაპიტალიზმის მცველები ყოველთვის არასაბაზრო მორალურ გამართლებებში ეძებდნენ - დაწყებული კაპიტალიზმის ნეოკონსერვატიულ დაცვებში მერიტოკრატიისა და პიროვნული ღირსების ლიბერტარიანული ღირებულებებით, დამთავრებული უფრო კეთილდღეობის სახელმწიფოსთან დაკავშირებული გენდერული გამდიერების ნეოლიბერალურ ვერსიებით.¹¹

ბედფორდის თანახმად, ბანკის წინა გენდერული პოლიტიკა გააკრიტიკეს ფორმალური დასაქმების სფეროში შესულ ქალებზე აკიდებული ორმაგი ტვირთის გაუთვალისწინებლობის და კაცების სრული უგულებელყოფის გამო. მიუხედავად ამისა, რწმენა, რომ ქალები ფორმალური დასაქმებით ძლიერდებიან კვლავ მთავარ ადგილს იკავებს ბანკის საქმიანობაში. ამავდროულად, ბანკის კვლევებმა ღარიბ კაცებზე თანდათან დაიწყო იმაზე მინიშნება, რომ ეკონომიკურმა სირთულეებმა მასკულინობაში კრიზისის გამოიწვია, როცა კაცებს აღარ შეეძლოთ მარჩენალის როლის თამაში. ბედფორდი აჩვენებს, რომ ამ კრიტიკებმა და მიგნებებმა შექმნა ინტიმური კავშირის ახალი მოდელი, რომელმაც მთავარი ადგილი დაიკავა

პოსტ-ვაშინგტონის კონსენსუსის პროექტებში, სადაც ბანკი მარჩენალი-დიასახლისის საოჯახო მოდელიდან ორი პარტნიორის მიერ გაზიარებული სიყვარულისა და შრომის მოდელზე გადავიდა, რომელიც ქალებს ახალისებს სახლის გარეთ შრომისკენ, ხოლო კაცებს უფრო მეტი საოჯახო ზრუნვითი პასუხისმგებლობების აღებისკენ.¹² რაც მთავარია, ბედფორდი ყურადღებას ამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ ახალი გენდერული რეჟიმის შედეგად სოციალური რეპროდუქციისადმი პასუხისმგებლობის (ხელახალი-) პრივატიზება მოხდა, რიგ პროექტებში, სახელმწიფო სერვისების ნაცვლად, ის გამუდმებით უპირატესობას ანიჭებს ბავშვის მოვლაში მამის ხელშეწყობას. მიუხედავად ამისა, რომ ის მიმზიდველი უნდა ყოფილიყო სხვადასხვა ჯგუფისთვის, რადგან მისი სარგებელი აბსოლუტურად სასურველი უნდა ყოფილიყო: ბოლო-ბოლო, სოციალურ კვლავწარმოებაში საოჯახო შრომის გაყოფის მაღალი წილი უდავოდ ფემინისტური მიზანია. საბოლოო ჯამში, ბანკის ახალი გენდერული რეჟიმის წარმატება დამოკიდებული იყო მის უნარზე, ერთმანეთისთვის დაეკავშირებინა ეფექტურობისა და გაძლიერების ორმაგი იმპერატივი: ბაზარზე ქალების დასაქმების ზრდას მათი ტრადიციული გენდერული ურთიერთობებისგან გათავისუფლება უნდა მოჰყოლოდა, ხოლო უკეთეს გენდერულ ურთიერთობებს - შრომითი რესურსების უფრო ეფექტური მობილიზება.¹³ ამგვარად, გენდერული ურთიერთობების ისეთი ხელახალი გადააზრება მოხდა, რომ მას ხელი შეეწყო ნეოლიბერალური და ფემინისტური მიზნებისთვის.

მართალია, ბედფორდის კვლევა მიუთითებს, რომ ბანკი საოჯახო ინტიმურობის ჰეტერონორმატიულ მოდელზე იყო დაქორწინებული, მაინც სახეზეა შთამბეჭდავი განგრძობითობა იდეალური ჰეტეროსექსუალური ურთიერთობების რეფორმულირებასა და ქვიარ სუბიექტებისადმი გაჩენილ უფრო ახალ ინტერესებს შორის. პოსტ-ვაშინგტონის კონსენსუსის მიერ ღარიბი კაცებით დაინტერესების აღწერისას, ბრედფორდი აღნიშნავს ტენდენციას, სიღარიბე მოიაზრონ როგორც დამცირებული მასკულიზმის მაწარმოებელი, რომელიც თავს გამოხატავს ისეთ უპასუხისმგებლო ქცევებში, როგორცაა ალკოჰოლიზმი, ნარკოტიკებზე დამოკიდებულება, სექსუალური ძალადობა და ბავშვებისადმი არასათანადო მოპყრობა. ეს წარმოდგენები ქმნიან ჯიუტ მტკიცებას ბანკის პოლიტიკაში, რომ “ღარიბი ქვეყნები უფრო სექსისტურები არიან, ვიდრე მდიდარი, ხოლო ბაზრები გენდერულ ურთიერთობებს ცალსახად ეფექტურად და ქალების გაძლიერების მიმართულებით გარდაქმნის.”¹⁴

ბანკის ლგბტ ინიციატივებში შეგვიძლია დავინახოთ მსგავსი წანამძღვარი, რომ ღარიბი ქვეყნები უფრო ჰომოფობიურები არიან, ვიდრე მდიდრები. მიუხედავად იმისა, რომ ეს წანამძღვარი არ არის ოფიციალურად გამოცხადებული, ბანკის ვიდეო It Gets Better (2011) ააშკარავებს ამ დაშვების ძლიერ გავლენას. მასში ნაჩვენებია დასაქმებული რომელიც ამბობს, რომ “ზოგი მისი კოლეგისთვის ორიენტაციის გამჟღავნება ადვილი იყო, ხოლო ზოგისთვის კი რთული. განსაკუთრებით მათთვის, ვინც განვითარებადი ქვეყნებიდან არიან.”¹⁵ იმის განმარტებისას თუ რატომ შეიძლება იყოს რთული სსფ-ის [საერთაშორისო სავალუტო ფონდი] თანამშრომლებისთვის სამსახურში ორიენტაციის გამჟღავნება, ერთი რესპონდენტი

ფონდის It Gets Better (2013) ვიდეოში შენიშნავს, რომ “ფონდში უამრავი ადამიანი მოდის ისეთი საზოგადოებებიდან, რომლებიც ნაკლებად მიმდებლები არიან გეი ადამიანების მიმართ და ამ ტვირთს უბრალოდ უკან ვერ მოიტოვებ სსფ-ში მოსვლის შემდეგ. ვფიქრობ, ძალიან რთულია ამის დაძლევა იმ ადამიანებისთვის, ვინც ამ საზოგადოებებიდან მოდიან.”¹⁶ სსფ-ის კიდევ ერთი კლიპი ამას კარგად აყალიბებს: “ჩვენთან უამრავი ადამიანი მუშაობს მთელი მსოფლიოდან, მათი მოსაზრებები სექსუალობაზე, ორიენტაციაზე, იმაზე თუ როგორ უნდა იყოს ყველაფერი მოწყობილი... ძალიან განსხვავებულია. ჩვენთან შეხვედრით ყველაფერს, დაწყებული პროგრესული დასავლური საზოგადოებებით, დამთავრებული ტრადიციული აღმოსავლური ქვეყნებით ან აფრიკული ერებით ან სამხრეთ ამერიკით. ყველას განსხვავებული პერსპექტივა აქვს.”¹⁷ ბანკის თანამშრომლებში ამ დამოკიდებულების გავრცელებულობას ამტკიცებს გოსინის ეთნოგრაფიული შრომა GLOBE-ზე. კითხვაზე თუ რატომ არიან ჭარბად წარმოდგენილები თეთრკანიანი გეი კაცები, ბანკის თანამშრომელთა მთლიანი შემადგენლობის გენდერულ და გეოგრაფიულ ბალანსთან მიმართებაში, გოსინი ორ შეფარულ დაშვებას აღმოაჩენს, რომელიც მის ინტერვიუებში მეორდებოდა: პირველი, ჰეტეროსექსუალი ადამიანები, რომლებიც არ იყვნენ თეთრკანიანები ან არ იყვნენ დასავლური ქვეყნებიდან, უფრო დიდი ალბათობით ჰომოფობები იყვნენ; მეორე, ქალები და არათეთრკანიანი კაცები, რომლებიც ჰეტეროსექსუალები არ იყვნენ, ყოყმანობდნენ ორიენტაციის გამჟღავნებას და GLOBE-ში გაწევრიანებას, რადგან გადაულახავ “კულტურულ” წნეხს აწყდებოდნენ, რათა არ გაემჟღავნებინათ ორიენტაცია.¹⁸

“კულტურასა” და “განვითარების” დონეებზე მითითებით, ეს დისკურსები მონაწილეობენ იმაში, რაც იასბირ პუარმა “ჰომონაციონალიზმად” აღწერა და რომლის მეშვეობითაც, ლგბტ უფლებები ახალი ნიშნული ხდება ძველი ბინარულობებისთვის (ცივილიზებული/ველური, განვითარებული/ნაკლებ განვითარებული).¹⁹ მაგრამ ისინი უფრო მეტსაც აკეთებენ. სსფ-ის ვიდეოს It Gets Better-ის სუბვერსიული გადაკეთებით, ბერძნული კონცეპტუალური აუდიოტექსტუალური პერფორმანს დუეტი FYTA მიუთითებს, რომ ვიდეო აგრეთვე არის “გავარდისფერების” ნიმუში, ნეოლიბერალური ეკონომიკური მისიის “ცივილიზაციის შემტან” ანტიჰომოფობიურ პროექტთან შეფარული დაკავშირების გამო.²⁰ სსფ-ის ვიდეოზე სუბტიტრებიანი კომენტარის დადებით, FYTA უსარგებლოდ აქცევს მონოტონურად ნაცნობი ორიენტაციის გამჟღავნების სუფთა, უპირატესად თეთრკანიანი, კაცი, მაღალი საშუალო კლასის პროფესიონალების ნარატივებს, წარმოთქმულს ფონის გამაყუჩებელ მუსიკასთან ერთად, დაუნდობლად სარკასტული პოლიტიკური და ფსიქონალიტიკური კრიტიკით. პერფორმანსში ყველაზე ნაყოფიერად გამაღიზიანებელი ნაწილი მოდის მაშინ, როცა გვახსენებენ დისონანსს, რომელიც ვიდეოში წარმოდგენილი ინდივიდების იმ ღირებულებებს შორის არსებობს, რომელთა დაცვასაც ისინი პირად ბრძოლებში ცდილობენ და რომელსაც ისინი თავიანთი შრომით უწყობენ ხელს.

როცა ლესბოსელი ჰაიტელი თანამშრომელი სინანულს გამოთქვამს მის აღზრდაზე ჰაიტში, სადაც “ვერ მოისმენ, ადამიანები პოზიტიურად საუბრობდნენ გეებსა და ლესბოსელებზე”,

FYTA გვახსენებს, რომ ჰაიტის თანამედროვე პოლიტიკური მდგომარეობა მნიშვნელოვანწილად შეგვიძლია დავუკავშიროთ სსფ-ის პოლიტიკების მიერ სოფლის მეურნეობის სექტორის განადგურებას, რომელიც მან 1986 წელს ქვეყანას თავს მოახვია, უაღრესად საჭირო ფინანსური დახმარების სანაცვლოდ. როცა სსფ-ის მმართველი დირექტორი კრისტინ ლაგარდი ვიდეოში ჩნდება, რათა განაცხადოს, რომ მას სურს უხელმძღვანელოს ორგანიზაციას, სადაც “ყველას უნდა შეეძლოს იყოს ის, ვინც არის, და თავს გრძნობდეს კომფორტულად, იყოს პატივცემული და ამაყი საკუთარი განსხვავებულობის გამო”, FYTA გვახსენებს, რომ ფონდის პოლიტიკებმა დააწესა “მომხმარებლის საფასური”, რამაც განათლება და ჯანდაცვა ხელმიუწვდომელი გახადა მრავალი მსესხებელი ქვეყნის უღარიბესი ფენებისთვის. გარდა ფარისევლობის ცალკეული შემთხვევებისა, რისკენაც FYTA ჩვენს ყურადღებას მიაპყრობს, რაღაც მართებულია იმაში, რომ არსებულ ვითარებაში, ამ კრიტიკას ბერძნული ქვიარ ხმები გვთავაზობენ. მიუხედავად იმისა, რომ FYTA ჩართულია ბერძნული ნაციონალიზმის დეკონსტრუქციაში, მათ აღწერაში თავს უძღვნიან “ბერძნული ტრადიციისა და ბერძნობის ცნებების განადგურებას”, შემთხვევითი არაა, რომ მათი კრიტიკა საბერძნეთიდან ამოიზარდა. მართლაც, ბევრი ფიქრი არ სჭირდება იმისა წარმოდგენას თუ რამდენად თავისთავად აბსურდულია ქვიარ ბერძნებისთვის მოისმინონ სსფ-ის დაპირება, რომ “It Gets Better” [უკეთ იქნება], მაშინაც, როცა მათ ქვეყანას ის დრაკონული ქამრების შემოჭერის პოლიტიკას ახვევს თავს.

თუკი შეიძლება, რომ It Gets Better-ის ვიდეოები არ გავითვალისწინოთ როგორც სამოყვარულო მცდელობები, რომლებიც არ წარმოადგენენ სფი-ის პოლიტიკას, იმავეს თქმა ნამდვილად შეუძლებელია ბანკის უფრო ახალი მცდელობების შესახებ, ააგოს ეკონომიკური არგუმენტი ჰომოფობიის წინააღმდეგ. 2014 წელს გამოცემული ანგარიში, ეკონომისტი ლი ბედჯეტის ავტორობით, რომელიც ინდური ეკონომიკისთვის ჰომოფობიის ფასს ითვლის, ქვიარ სექსუალობისადმი ბანკის მზარდი ინტერესის მაგალითია. ძირითადი არგუმენტი საკმაოდ მარტივია. ჰომოფობია ქმნის თავიდან აცილებად ხარჯებს ეკონომიკისთვის პროდუქტიულობისა და გამომუშავების შემცირებით, სამუშაო ადგილზე დისკრიმინაციის შედეგად; ადამიანურ კაპიტალში ინვესტირების შემცირებით, განათლებაში დისკრიმინაციის შედეგად; და ჯანმრთელობის მხრივ მზარდი უთანასწორობის გამო, ჰეტეროსექსუალ და ქვიარ ადამიანებს შორის, როგორც შედეგი ამ უკანასკნელთა არაპროპორციულად მაღალი რისკისა აივის, ძალადობის, დეპრესიისა და თვითმკვლელობის მიმართ. ამ საფასურის კონსერვატიული გაანგარიშებით, რომელიც ინდოეთის შემთხვევაში 2012 წლის მშპ-ის 0.1—1.7%-ს შეადგენს, ბანკი ცდილობს, წახალისოს მთავრობები აღმოფხვრან ჰომოფობია იმ ეკონომიკური ზრდის დაანგარიშებით, რომელიც მათ ექნებოდათ თუკი ეს ასე მოხდებოდა.²¹

კიდევ ერთხელ, გენდერული გაძლიერების ძირითად გამართლებად ბანკი წინ წამოსწევს პროდუქტიულობას, რაც უდავო სიკეთედ მოჩანს, რადგან ჰომოფობიის დასრულება თავისთავად სასურველია. თუმცა, იმის გაანალიზებისას თუ რა დევს სასწორზე, ჩვენ უნდა ვიკითხოთ არა მხოლოდ ის, თუ რას აკეთებს ბანკი ქვიარებისთვის, არამედ ისიც, თუ რას

აკეთებენ ქვიარები ბანკისთვის. როგორც FYTA-ს მიერ სსფ-ის გავარდისფრების კრიტიკა მიუთითებს, რადიკალური დღის წესრიგი დაქვემდებარებულია გამომუშავების, პროდუქტიულობისა და ბაზრების ზრდის კაპიტალისტურ იმპერატივს. კარგი ცხოვრების ქვიარ წარმოდგენები უსაზღვრო ეკონომიკურ ზრდასა და ქვემდებარებული, რაც, თავის მხრივ, გამოცალკევებულია გარემოს დაცვითი, სამართლიანობისა და სხვა კრიტიკებისგან. კაპიტალიზმისადმი დავალებული, მწვანე ქვიარ ან ქვიარ აბორიგენულ პოლიტიკათა პერსპექტივები უფრო მცირდება. ინდოეთში, ბანკის მუშაობის პოლიტიკურ კონტექსტში, ქვიარებისადმი ბანკის წინადადებებმა უნდა დაგვაფიქროს ქვიარ მოძრაობის მიმართებებზე სხვა სოციალურ მოძრაობებთან — მხოლოდ რამდენიმე რომ დავასახელოთ, ესენია ფერმერები, მეთევზეები და ადივასები (ტყის მაცხოვრებლები) — ვინც ათწლეულების მანძილზე იბრძოდა ბანკის პოლიტიკათა შედეგების წინააღმდეგ. ისევე როგორც ბერძენი ქვიარებისა და სსფ-ის შემთხვევაში, ადვილი წარმოსადგენია ქვიარ ადივასების პოზიცია ბანკის პროექტთან დაკავშირებით, რომელიც მიესალმებოდა მათ (როგორც ქვიარების) ჩართულობას იმ პროცესებში, რომელიც ანადგურებს მათ (როგორც ქვიარ ადივასების) საცხოვრებელ გარემოს. ის, რომ ქვიარ და ადივასების ინტერსექციულობა თითქმის წარმოუდგენელია ბანკის წარმოსახვაში და სავარაუდოდ, ინდოეთის მეინსტრიმულ ქვიარ მოძრაობაში, ცალკე შეკითხვებს საჭიროებს, რასაც აქ ვერ გავყვები.

მეორე პრობლემა ეხება ამ პროექტის მამოძრავებელი თავისუფლების, როგორც ბაზარში მონაწილეობის, ძალიან რედუქციულ გაგებას. რაღაც ღრმად საგანგაშოა იმ სტრატეგიაში რომელიც პიროვნების პატივისცემას დამოკიდებულს ხდის პირის პროდუქტიულობის შესაძლებლობაზე, რათა მისი პიროვნების სრულფასოვანი აღიარება მოხდეს. ეს სვლა, ცხადია, პიროვნებას თავისთავად მიზნად არ სახავს. ამან ასევე უნდა დაგვაფიქროს სრულფასოვანი მოქალაქეობის პროდუქტიულობაზე დაფუძნების შედეგებზე შეზღუდული შესაძლებლობის მქონეთათვის, უმუშევრებისთვის, მოხუცებისთვის, “განვითარებით” გამოწვეულ გადაადგილებულებისთვის. ერთ-ერთი შედეგი მზარდი მჭიდრო კავშირისა პიროვნულობასა და პროდუქტიულობას შორის არის ის, რომ “არაპროდუქტიულთა” კეთილდღეობის საჯარო მხარდაჭერა უფრო და უფრო რთული შესანარჩუნებელი ხდება, განსაკუთრებით ქამრების შემოჭერის პოლიტიკის პირობებში.

მესამე პრობლემა ეხება ბანკის ჰომოფობიის საფასურის დაანგარიშების სავარჯიშოს, რომელიც გამომდინარეობს სიყვარულისა და შრომის სურათებიდან, რითაც ანგარიშის მთავარი მტკიცებებია განმსჭვალული. აღსანიშნავია, რომ ბედჯეტის ანგარიში გულახდილია ინდოეთში ლგბტ ადამიანების სამუშაო პირობების შესახებ მონაცემების სიმწირეზე. ხვრელების ამოსავსებად, იგი აშშ-სა და დასავლეთ ევროპაში მსგავს საკითხებზე ჩატარებული კვლევებიდან ახდენს საეჭვო ექსტრაპოლირებას. ამგვარად, იმ მონაცემებზე დაყრდნობით, რომლის მიხედვითაც, დასავლეთში გეი და ბისექსუალი კაცები 11%-ით ნაკლებს გამოიმუშავენ, ვიდრე მათი ჰეტეროსექსუალი კოლეგები, ხოლო ლესბოსელები 9%-იან სახელფასო დანამატს იღებენ, ანგარიშს ამ ციფრებიდან გამოჰყავს საშუალო არითმეტიკული

სიდიდე, რითაც ამტკიცებს, რომ შრომით ბაზარზე ლგბტ ადამიანების მიმართ შრომითი დისკრიმინაციის დასრულება 10%-ით გაზრდის პროდუქტიულობას.²² ანგარიში ამ ტრანსნაციონალურ ექსტრაპოლაციას ასაბუთებს იმით, რომ ინდოეთის კონტექსტში, ეს, სავარაუდოდ, კონსერვატიული დაანგარიშებაა, იმის გათვალისწინებით, რომ მოყვანილი ციფრები მოპოვებულია იმ ქვეყნებში, რომლებსაც ფართო სამართლებრივი დაცვის მექანიზმები აქვთ ლგბტ მშრომელებისთვის და რომ ტრანსგენდერი მშრომელების შრომითი დისკრიმინაცია, სავარაუდოდ, გაცილებით მძიმე იქნება.

საინტერესოა, რომ სტატუს კვლას და ჰიპოთეტურ არადისკრიმინაციულ სცენარს შორის ნაპრალის გაზომვისას, ანგარიში დაშვებად იღებს, რომ გეი და ბისექსუალი კაცების ხელფასები გაუთანაბრდება ჰეტეროსექსუალი კაცებისას, მაგრამ ლესბოსელები განაგრძობენ, ისარგებლონ სახელფასო დანამატით. მართლაც, ლესბოსელების თავი ჩემი კრიტიკის თვალსაჩინო მაგალითია. იმ დაშვების საფუძველზე, რომ სავალდებულო ჰეტეროსექსუალობის იძულებით ინდოელი ლესბოსელები ჰეტეროსექსუალურ ქორწინებაში შედიან და ზრდიან ბავშვებს, ანგარიში წარმოიდგენს, რომ თუ ისინი ამ წნეხისგან გათავისუფლდებიან, ინდოელმა ლესბოსელებმა ასევე შეიძლება ისარგებლონ სახელფასო დანამატით, რომლითაც დასავლელი ლესბოსელები სარგებლობენ.²³ აგრეთვე, მიუხედავად იმისა, რომ დასავლეთში ლესბოსელთა სახელფასო დანამატის მიზეზები ანგარიშში არაა განხილული, “ორმაგი შემოსავალი, უშვილობის” ფენომენი აჩრდილად გასდევს მსჯელობის ამ ნაწილს. ანგარიში, თითქოს, დაშვებად იღებს, რომ ინდოეთში დისკრიმინაციის დასრულებას გავლენა ექნება ოჯახის ჩამოყალიბებასა და საოჯახო გადაწყვეტილებების მიღებაზე, რაც შექმნის რაღაცას, რაც მსგავსი იქნება დასავლურ კონტექსტში ქვიარ ცხოვრების, საიდანაც, პირველ რიგში, მონაცემებია მოყვანილი. ამგვარად, გაუგებარი რჩება რადიკალურად განსხვავებული სოციალური სტრუქტურები, რომლის ჩარჩოშიც ინდოეთის გენდერულად არაკონფორმული ადამიანები არიან ჩართულები.²⁴ შვილების საკითხი რომ გვერდზე გადავდოთ, ანგარიში არ აღიარებს, მაგალითად, იმას, რომ ლესბოსელთა სახელფასო დანამატი — თუნდაც არადისკრიმინაციულ ინდოეთში — შეიძლება დამოკიდებული იყოს ხანდაზმული მშობლების, მატერიალურად დამოკიდებული დედამამიშვილების საჭიროებებზე და სხვა მრავალ ურთიერთობაზე, რომელიც ქმნის ვალდებულებათა ქსელს, რომლის შიგნითაც პროფესიული საშუალო კლასის ბირთვული ოჯახური ცხოვრება მიმდინარეობს. თუ ბედფორდის კვლევამ ვაშინგტონის კონსენსუსის შემდგომ გენდერულ პოლიტიკაში გამოააშკარავა ჰეტერონორმატიული ორი პარტნიორის მოდელი, დაფუძნებული მშრომელ ქალზე და მზრუნველ კაცზე, ბანკის უახლესმა გენდერულმა პოლიტიკამ აწარმოა ამ მოდელის ჰომონორმატიული ასლი. იგი დაფუძნებულია ბედნიერი პარტნიორებისა (ან მარტოხელების) და პროდუქტიული ლგბტ მშრომელების მოდელზე, რომლებიც ირჩევენ კარგ ცხოვრებას რადიკალურად ავტონომიური და ვალდებულებებისგან თავისუფალი სტილით.²⁵

ჯოზეფ მასსადის მსგავსი კრიტიკოსების საპირისპიროდ, მე არ ვამტკიცებ, რომ დასავლური ჰომონორმატიულობა იძულებით თავსმოხვეულია “გეი ინტერნაციონალის” მიერ, ისეთ

ქვეყნებზე, როგორც ინდოეთია. არ აქვს მნიშვნელობა ეს “ინტერნაციონალი” გაგებულია, როგორც დასავლური ადამიანის უფლებათა ორგანიზაციებად, სახელმწიფოებად თუ — რაც ჩემი კვლევის საგანია — საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების მიერ.²⁶ ნაცვლად ამისა, ჰომონორმატიულობა ენთუზიაზმითაა მიღებული შიდა ჯგუფების მნიშვნელოვანი ნაწილის მიერ. ამავდროულად, არც ამ ჯგუფების დაყვანა არ შეიძლება, რასაც მასსადი გვთავაზობს, “ადგილობრივი ინფორმატორების” (ლოკალურ ლგბტ აქტივისტთა ელიტა) კლასზე, რომლებსაც სურთ, სახელმწიფო აღიარება მოიპოვონ (მათი) ცალკეული ქვიარ ცხოვრების შესრულებისთვის. ეს ანალიზი შეიძლება მართალი იყოს, მაგრამ არა არსებითი, რადგან ჰომონორმატიულობა საკუთად ძალას იძენს არა უბრალოდ მისი მომხრეებისთვის მატერიალური სარგებლის მოპოვების გამო, არამედ იმის გამო, რომ მისი უნარი, ჩამოაყალიბოს სურვილი თავისი თავის მოდერნულობასთან გაიგივებით, ის მასობრივ მიმზიდველობას იძენს, ერთი სიტყვით, ჰეგემონურობას. ინდოეთში ქვიარ ცხოვრების ორი უახლესი წარმოდგენის პოლიტიკათა ანალიზი ამ მტკიცებას უფრო ნათელს გახდის.

2013 წლის ივლისში, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ადამიანის უფლებათა ოფისმა დაიწყო ერთწლიანი გლობალური საჯარო განათლების კამპანია ლგბტ თანასწორობისთვის, სახელად “თავისუფალი და თანასწორი”.²⁷ კამპანიის ფარგლებში, 2014 წლის აპრილში, მან გაავრცელა ბოლივუდის სტილის მუსიკალური ვიდეო ინდოელი მსახიობის სელინა ჯეიტლის მონაწილეობით, რომელიც გაეროს ერთ-ერთი ყველაზე ყურებადი ვიდეო გახდა.²⁸ სათაურით The Welcome, ვიდეო აჩვენებს ახალგაზრდა კაცს, რომელსაც სახლში თავისი მეგობარი ბიჭი მიჰყავს, რათა პირველად შეახვედროს ოჯახს. ოჯახი არ ელოდება იმავე სქესის “განსაკუთრებულ მეგობარს” და თავდაპირველად ეჭვით ივსებიან. თუმცა, ჯეიტლის ჰკვიანური და ტაქტიანი მუსიკალური ჩარევის შემდეგ, რომელიც შეცვლილ დროებაზე მიუთითებს, განწყობა რადიკალურად იცვლება და მას მერე, ყველანი ბედნიერად ცხოვრობენ. ვიდეოს ქვიარ კრიტიკოსებმა მყისვე ყურადღება გაამახვილეს განსაკუთრებულად ელიტურ ფენაზე, რომლის ფარგლებშიცაა ის დადგმული — გეი წყვილის სახლში დაბრუნების მიზეზი მდიდრულ ქორწილზე მათი დასწრებაა, სადაც ოჯახის ძალსაც კი აბრეშუმის ქურთუკი აცვია — როგორც მეინსტრიმული გეი აქტივიზმის ინდოეთის ქვიარ სუბიექტთა უმრავლესობის ცხოვრებისგან დაშორების საბუთი.²⁹ მოქმედების ადგილის შერჩევა, ერთი მხრივ, მართლაც დამაბნეველია, რადგან ინდოეთში ჰომოფობიური ხმები უკვე ცდილობენ ლგბტ უფლებების ელიტების საკითხად დისკრედიტირებას. მიუხედავად ამისა, კამპანიის გადაწყვეტილება, განეხორციელებინა პედაგოგიური მისია “გრანდიოზული ქორწინების” ძალიან ნაცნობ იდიომით — რომლის უახლეს კინემატოგრაფიულ გენეალოგიას შეიძლება მივაკვლიოთ ისეთ ფილმებში, როგორებიცაა Monsoon Wedding (2001), Hum Aapke Hain Koun (Who Am I To You?) (1994) და სხვა³⁰ — ცხადად მიუთითებს ჰეგემონიაში მონაწილეობაზე, წარმოებული ინდოელ ხელოვანებთან ერთად, იმის სრული გააზრებით, რომ ასეთი ტექსტები ასახავენ სუპერ ელიტების ცხოვრებებს, რაც სიამოვნებით მოიხმარება ყველა კლასის ინდოელი კინომოყვარულის მიერ, სხვადასხვა აფექტური რეჟიმით, რომელთა შორისაა იდენტიფიკაცია, მისწრაფება და თავდავიწყება. ამ გაგებით, ის, რასაც ქვიარ კრიტიკოსები

“ჰომონორმატიულობას” უწოდებენ, საკმაოდ “ავთენტურია” და შეესაბამება ბოლივუდის მენისტრიმული კინოს კანონს.

მეორე რეპრეზენტაცია, რომელიც სოციალურ მედიაში აღწერილია როგორც ინდოეთის პირველი ლესბოსური რეკლამა, შეიქმნა Anouk-ისთვის — თანამედროვე ინდური, “ეთნიკური” ტანსაცმლის ბრენდისთვის. ვიდეო სათაურით The Visit, რომელიც 2015 წლის ივნისში გამოქვეყნდა, სწრაფადვე გახდა ვირუსული - 10 დღეში, ვიდეომ 3 მილიონ ნახვას მიაღწია.³¹ ვიდეო აჩვენებს თანაცხოვრებაში მყოფ ლესბოსელ წყვილს, რომლებიც ასევე ემზადებიან ერთ-ერთი ქალის მშობლებთან პირველი შეხვედრისთვის. ესთეტიკით, კლიპი ნაკლებად მყვირალა და უფრო სადაა, ვიდრე წინა. ის რამდენიმე აზრითაა ტრანსგრესიული, რაც მოგვიანებით ცხადი გახდება, როცა ირკვევა, რომ გარდა იმისა, რომ ორივე ერთი და იმავე სქესს მიეკუთვნებიან, ქალები სხვადასხვა ეთნო-ლინგვისტური თემებიდან არიან — განსხვავება, რომელიც შფოთვას აღძრავს ისეთ მშობლებში, რომლებსაც სურთ თავიანთი შვილებისთვის ქორწინება თავად გაარიგონ. წყვილი ინტიმურად, მაგრამ სასხვათაშორისოდ, საუბრობს იმის შესახებ, თუ რა ჩაიცვან და რა კერძი მოუმზადონ მშობლებს, თუმცა ამ საუბარს ფონად გასდევს შიში იმაზე თუ რამდენად კარგად წავა სტუმრობა. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ვიდეო ყოველმხრივ შერბილებულია, ნარატივის მოქმედების ადგილი კვლავ კომფორტული მაღალი საშუალო კლასის ფენაა. ქალები გარშემორტყმულები არიან მათი ქონებით — წიგნებით, კოსმეტიკით, ანტიკვარული ავეჯით — რომელთაგან უმეტესობა მათ კოსმოპოლიტურ გემოვნებაზე მიუთითებს (“ტომების” ხელოვნება, მექანიკური ფორთოხლის ჩარჩოში ჩასმული პოსტერი). და, ცხადია, ყველა კადრს კოხტად და უეჭველად ავსებს გემოვნებიანი ქსოვილი — ტანსაცმელი, ბალიშის პირები, ნაჭრები, ფარდები — რომლებიც სავარაუდოდ ის პროდუქტებია, რომლის გაყიდვასაც Anouk ცდილობს. კლიპი შექმნილია იმ ქვეყანაში და იმ ქვეყნისთვის, რომელშიც ჰომოსექსუალობა კვლავ არალეგალურია, უმაღლესი სასამართლოს 2013 წლის, რეტროგრადული გადაწყვეტილების დამსახურებით³². რეკლამა მაცდურად შეგვახსენებს იმ ფართო შესაძლებლობებს, რაც საბაზრო პროდუქტების მოხმარების მეშვეობით, მაინც არსებობს ქვიარ თვითგამოხატვისთვის. ჩვენ გვეპატიჟებიან, მონაწილეობა მივიღოთ იმაში, რასაც პუარი “ჰომონაციონალურ ხარჯვას” უწოდებს, სადაც ბაზარი პლაცებო უფლებებს ანიჭებს (ზოგიერთ) ქვიარებს, რომლებსაც აღიარებს კაპიტალიზმი, მაგრამ არა მოსამართლეები ან სახელმწიფო კანონმდებლები.³³ ამ კომფორტულად თვითგამორკვეული ცხოვრების ჩვენებით, ინდური კომპანიის მიერ ნაწარმოები და მისთვის შექმნილი რეკლამა, იძლევა თითქმის სრულყოფილ ვიზუალურ წარმოდგენას იმ ლესბოსური მომავლისა, რომელსაც ბედჯეტის ანგარიში წინასწარმეტყველებს.

ინდური ქვიარ ცხოვრების ამ ფართოდ მოხმარებული წარმოდგენების განხილვისას მინდა აღვნიშნო, რომ — სულ მცირე, ინდოეთში — საპირსპიროდ იმ წარმოდგენისა, რომ ეს ნორმები ნების საწინააღმდეგოდაა თავსმოხვეული მიმღებზე, საერთაშორისო ინსტიტუტები ღია კარს ამტვრევენ, თანამშრომლობენ ადგილობრივ მოთამაშეებთან აქტივისტური ნარატივების

შექმნაში და გამოიხმობენ სუბიექტურობებს, რომლებიც უკვე სარგებლობენ მნიშვნელოვანი სოციალური, თუ სახელმწიფო არა, აღიარებით. ასეთ კონტექსტებში, ახალი ჰომონორმატიულობები უბრალოდ გადანერგილი დასავლური ჰომონორმატიულობი კი არ რის, არამედ კულტურულად ლეგიტიმირებულია ნაცნობ ადგილობრივ იდიომებში: სწორედ ესაა, რაც მათ ნორმატიულად აქცევს მათი მოქმედების არეში. მიუხედავად ამისა, საერთაშორისო გოვერნმენტალობის მიერ ხელშეწყობილმა ქვიარ ცხოვრებათა კულტურულმა მრავალფეროვნებამ არ უნდა დაგვავრმოს, უნდა დავინახოთ მისი ერთ-ერთი საფუძველმდებარე და გამაერთიანებელი იმპერატივი, კერძოდ, ქვიარების კაპიტალიზმში გათქვეფა.

მორალური პანიკა, მატერიალური პრეკარიზება

სექსუალური და გენდერული სამართლიანობისთვის ბრძოლაში სფი-ებისთვის “ჰომოფობიის” ცნების ცენტრალურობის გამო, ღირს განვმარტოთ ის, თუ როგორ ესმით მას ეს ტერმინი. ბანკზე ყურადღების გამახვილებით, ამ თავში ვაჩვენებ, რომ “ჰომოფობია” უაღრესად გამარტივებულადაა კონცეპტუალიზებული, რაც ბანკს საშუალებას აძლევს, თავი წარმოიდგინოს პრობლემისთვის გარეგანად და მაშასადამე, თავისი თავი დასახოს პოტენციურ ძალად სასიკეთო ცვლილებებისთვის ბრძოლაში და არა როგორც პრობლემის წარმოებაში ჩართულად. ამის საილუსტრაციოდ, ვეცდები, გავანალიზო ის პირობები, რომლებმაც ნიადაგი მოუმზადეს, ბოლო წლებში, უგანდაში, ჰომოსექსუალობის შესახებ უაღრესად მტრული საჯარო დისკურსის აღმოცენებას, და ამავდროულად, ყურადღებას გავამახვილებ ქვეყანაში ბანკის ჩარევებსა და ზეგავლენაზე.

ბადჯეტის ანგარიში ჰომოფობიას განმარტავს როგორც “ნეგატიური რეაქცია და ცრურწმენა ლგბტ ადამიანების მიმართ, აგრეთვე ამ ცრურწმენის სტრუქტურული გამოხატულება ინსტიტუციურ გარემოში, როგორცაა სამუშაო ადგილი და კანონი.”³⁴ მართლაც, ის აღნიშნავს, რომ სხვა მხრივ არაერთგვაროვანი კატეგორია “ლგბტ” თავის კონცეპტუალურ თანმიმდევრულობას იძენს “სტიგმისა და ცრურწმენის” გამოცდილებიდან, რასაც განიცდიან ადამიანები, რომლებსაც ამ კატეგორიას მიაკუთვნებენ მათი მიზიდულობის გამო იმავე სქესის ადამიანების მიმართ და/ან მათი გენდერული არაკონფორმულობის გამო. სტიგმა, თავის მხრივ, განმარტებულია, ფსიქოლოგ გრეგორი მ. ჰირიკის ციტირებით, როგორც “ნეგატიური ხედვა და დაბალი *სტატუსი*, რომელსაც საზოგადოება კოლექტიურად ანიჭებს ადამიანებს, რომლებიც ატარებენ გარკვეულ მახასიათებელს ან ეკუთვნიან გარკვეულ ჯგუფს ან კატეგორიას.”³⁵ მიუხედავად იმისა, რომ ჰირიკი სიფრთხილეს იჩენს “ჰომოფობიის” ცნებასთან დაკავშირებით, იმ მიზეზით, რომ მას აქვს მიდრეკილება ინდივიდუალიზება და პათოლოგიზება გაუკეთოს აფექტს, რომლის აღწერასაც ცდილობს, ანგარიში მაინც იყენებს ამ ცნებას, რადგან მას ფართო გამოყენება აქვს. მსურს, ექვემ დავაყენო არა იმდენად ტერმინის არჩევანი, რამდენადაც მისი განმარტება, როგორც სტატუსების განსხვავება.

ნენსი ფრეიზერი ემხრობოდა გენდერის “ორფოკუსიან” კონცეფციას, როგორც კლასის მაგვარი განსხვავებისა, ფესვგადგმული საზოგადოების ეკონომიკურ სტრუქტურაში, და სტატუსის განსხვავებას, რომელიც აღმატებულ ღირებულებას ანიჭებს მასკულინობას ფემინურობაზე და რომელიც ფესვგადგმულია საზოგადოების სტატუსობრივ წესრიგში.³⁶ ეს განზომილებები, ამტკიცებს ფრეიზერი, ანალიტიკურად განსხვავებულია და ერთმანეთზე არ დაიყვანება, მაშინაც კი, როცა ისინი ერთმანეთზე ურთიერთქმედებენ. გენდერული სამართლიანობა, ფრეიზერის ხედვით, საჭიროებს როგორც მატერიალური რესურსების ობიექტურ გადანაწილებას, რათა უზრუნველყოფილი იყოს, რომ საზოგადოების ყველა წევრმა შეძლოს ხმით სარგებლობა, ისე ინტერსუბიექტურ კულტურულ აღიარებას თანასწორ სიმაღლეზე მდგომ წევრებს შორის. მართალია, ფრეიზერი იქვე შენიშნავს, რომ თითქმის ყველა უსამართლობა ქმნის არასათანადო გადანაწილებას და არაღიარებას, ის მაინც ღიად ტოვებს შეკითხვას იმის თაობაზე, არის თუ არა ორივე განზომილება თანაბარი წონის. მართლაც, ის აგებს შესაძლო პროპორციათა სპექტრს, რომელშიც ორივე განზომილება შეიძლება ერთმანეთს შეერწყას, სადაც ერთ ბოლოშია უსამართლობები, რომლებიც ძლიერ იხრებიან არასათანადო გადანაწილებისკენ, ხოლო მეორე ბოლოშია ის უსამართლობები, რომლებიც ძირითადად არაღიარებას გულისხმობენ.³⁷

ფრეიზერის არგუმენტის ამ ასპექტმა ჯუდიტ ბატლერის მკაცრი კრიტიკა გამოიწვია, რომელიც ფრეიზერს აკრიტიკებს გარკვეული ჩაგვრებისთვის მეორადი და მეორეხარისხოვანი, “უბრალოდ კულტურულის” სტატუსის მინიჭების გამო.³⁸ ბატლერის ხედვით, ჰეტეროსექსიზმთან დაპირისპირებული მოძრაობები სექსუალობის ნორმატიულ რეგულირებას უტევენ კაპიტალისტური წესრიგის ისეთი ცენტრალური ინსტიტუტების შიგნიდან, როგორც ოჯახია და ამდენად საფრთხეს წარმოადგენენ ამ წესრიგისთვის. ბატლერი ეჭვქვეშ აყენებს ფრეიზერის არგუმენტისთვის მთავარ გამიჯვნას აღიარებასა და გადანაწილებას შორის და აღნიშნავს, რომ კულტურულ ნორმებს, რომლებიც არ აღიარებენ ქვიარებს, აგრეთვე აქვთ შედეგები არასათანადო გადანაწილების მხრივ — მაგალითად, ერთი და იმავე სქესის მქონე პარტნიორებისთვის სახელმწიფო დახმარებაზე ან საკუთრებაზე უფლების არ მინიჭებით. პასუხად, ფრეიზერი აღიარებს, რომ მართალია, ქვიარები იღებენ ეკონომიკურ ზიანს, თუმცა ეს ზიანი შედეგია უფრო ფუნდამენტური არაღიარების უსამართლობისა. მეტიც, ის ბატლერს ადანაშაულებს ისტორიის უგულვებელყოფაში და ამტკიცებს, რომ ურთიერთობა ქვიარებსა და კაპიტალიზმს შორის არ შეიძლება აღიწეროს ცნებების განმარტებით, და აღნიშნავს, რომ გვიან კაპიტალისტურ საზოგადოებაში კავშირი სექსუალობასა და ზედმეტი ღირებულების დაგროვებას შორის შესუსტებულია. ქვიართა მტრები არიან, შენიშნავს ის, არა მულტინაციონალური კორპორაციები, რომლებსაც მათი შრომის მიტაცება სურთ, არამედ რელიგიური კონსერვატორები, რომლებიც უარყოფენ მათ ინდივიდუალობას. კაპიტალიზმს, ასკვნის ფრეიზერი, აღარ სჭირდება ჰეტერონორმატიული ოჯახი, როგორც მთავარი მასტაბილიზებელი ინსტიტუტი.³⁹

ფრეიზერი მართალია და ამავდროულად ცდება. ისტორია მნიშვნელოვანია, ისევე როგორც გეოგრაფია. მიუხედავად იმისა, რომ ანტიკომოფობიური მოძრაობები (აშშ-სა და დასავლეთ ევროპაში, სადაც ბატლერისა და ფრეიზერის დებატები ფარულად მდებარეობს) მართლაც შეიძლება უტევდნენ კაპიტალიზმს ისტორიის გარკვეულ მონაკვეთში, კაპიტალიზმმა ამ შეტევას უპასუხა ისე, რომ დაასუსტა ამ კრიტიკის ძალა. სწორედ ამ შეცვლილი ურთიერთობის ამბავია მთავარი ლაიზა დაგენის 1990-იანი წლების აშშ-ის მეინსტრიმული ლგბტ პოლიტიკის წინააღმდეგ მიმართულ გავლენიან კრიტიკაში. როგორც დაგენი განმარტავს, ნეოლიბერალებმა დააბლაგვეს პროგრესული კრიტიკის ბასრი პირი თანასწორობის მოთხოვნათა აღიარებით და ამ აღიარების პოტენციური გადანაწილებითი შედეგების მინიმუმდე დაყვანით: არსებითად, მათ მიიღეს არა-გადანაწილებითი იდენტობის პოლიტიკები. გამიჯვნა აღიარებასა და გადანაწილებას შორის, იმდენად არ აღნიშნავს ნამდვილ გაყოფას განსხვავებული ტიპის უსამართლობებს შორის, როგორც ამას ფრეიზერი ამტკიცებს, რამდენადაც ფანდია, რომლითაც ნეოლიბერალური კაპიტალიზმი თავს უფრო ინკლუზიურად აჩვენებს.⁴⁰ კომოფობიის როგორც სტატუსობრივი განსხვავების კონცეპტუალიზებით, გამიჯნული გადანაწილებითი უსამართლობებისგან (რაც დღემდე ნახსენები არ არის კომოფობიასთან დაკავშირებულ სფი-ს არც ერთ ინიციატივაში), ბანკი ამ ფანდს იმეორებს.

თუმცა, ის რაღაც უფრო მეტს აკეთებს, რისი გაგება ბატლერ-ფრეიზერის კამათის ვიწრო არეალით შეუძლებელია. ამ კამათის ერთ-ერთი თვალშისაცემი ასპექტი, და მრავალი სხვა ტექსტისაც, რომელიც მას ეხება, არის უაღრესად აგენტუე-ორიენტირებული ხედვა, რომელიც ორივე მხარის არგუმენტებში გვხვდება. ქვიარებზე ან ქვიართა გამოცხადებულ მტრებზე (ნეოლიბერალები, რელიგიური კონსერვატორები) მსჯელობისას, არგუმენტი ვითარდება ისე, თითქოს, ყველაფერი სხვაგვარად იქნებოდა, თუ ეს აგენტები იფიქრებდნენ ან იმოქმედებდნენ სხვანაირად, განსხვავებულად, ვიდრე ეს სინამდვილეში გააკეთეს. ამგვარად, ბატლერისა და დაგენის კვალად, გვაქვს ცდუნება წარმოვიდგინოთ, რომ თუ ლგბტ მოძრაობა უარს იტყოდა აღიარება/გადანაწილების გამიჯვნაზე, ისინი შეიძლება არ გამხდარიყვნენ კომონორმატიულობის მონაწილეები ისე, როგორც ეს მოხდა. მე სკეპტიკურად ვუყურებ ამ არგუმენტში ფარული ვოლუნტარიზმის მაღალ ხარისხს. შესაბამისად, მინდა განვიხილო უფრო ფართო სტრუქტურული პირობები, რომელთა შიგნით ცალკეული აგენტების მიერ სექსუალობის შესახებ ნაწარმოები ნარატივები დიდ მნიშვნელობას იძენენ. სწორედ ამ სტრუქტურულ პირობებზე ფიქრით გახდება უფრო ხილვადი ბანკის მონაწილეობა კომოფობიის წარმოებაში. დისკუსიის გეოგრაფიულ არეალს ორი მიზეზით უგანდისკენ გადავიტან: პირველი, იმიტომ, რომ 2014 წლის ანტი-კომოსექსუალობის აქტის მიღებით უგანდა გახდა ადგილი სექსუალობის შესახებ მრავალი მოდავე დისკურსისთვის; და მეორე, იმიტომ, რომ ბანკმა კანონმდებლობის მიღების საპასუხოდ, უგანდას შეუჩერა 90 მილიონი დოლარის ოდენობის სესხის გადაცემა, რაც, ალბათ, დღემდე ერთადერთი ყველაზე მაიდუმლებელი ზომაა, რომელიც იფი-იმ კომოფობიურად აღქმული წევრი-ქვეყნის წინააღმდეგ მიიღო.

2009 წელს უგანდის პარლამენტში შეტანილი ინიციატივა, ანტი-ჰომოსექსუალობის აქტი, პრეზიდენტმა 2014 წლის თებერვალში დაამტკიცა.⁴¹ გავრცელებული კანონპროექტის პირველადმა ტექსტმა საყოველთაო ცნობადობა მოიპოვა, ცალკეული კატეგორიის დანაშაულებათა წინააღმდეგ სასიკვდილო განაჩენის შემოღების შეთავაზების გამო.⁴² კანონპროექტის იმ ვერსიამ, რომელიც მცირე დამტკიცდა, სასიკვდილო განაჩენი სამუდამო პატიმრობით ჩაანაცვლა, ამავდროულად, გაამკაცრა უკვე არსებული სასჯელები ერთი და იმავე სქესის მქონე ადამიანთა ქცევისთვის და დასჯადი გახდა ლგბტ უფლებების მხარდაჭერა. ერთობლივი ადგილობრივი და საერთაშორისო კამპანიის შედეგად, 2014 წლის 1 აგვისტოს, უგანდის საკონსტიტუციო სასამართლომ აქტი გააუქმა პროცედურული დარღვევის საფუძველზე, რომლის მიხედვითაც, იგი მიღებულ იქნა საჭირო საპარლამენტო კვორუმის გარეშე.⁴³ აქტივისტები შიშობენ, რომ კანონმდებლობის მხარდამჭერები მის მიღებას კვლავ ეცდებიან.

ამ მოვლენების კვლევითი ანალიზი, ძირითადად, ფოკუსირებული იყო ელიტურ ურთიერთობებზე უგანდელ პოლიტიკოსებსა და საეკლესიო პირებს შორის და უმეტესად, ამერიკაში მოღვაწე, ქრისტიან-ევანგელისტ აქტივისტებს შორის. ანტი-ჰომოსექსუალობის კანონპროექტის პირველად ვერსიას განიხილავენ როგორც, 2009 წლის მარტში, აშშ-ის ანტი-გეი ევანგელისტ აქტივისტთა ჯგუფის მიერ გამართული სემინარის შედეგს. აქტივისტთა შორის, სკოტ ლაივლი, ალბათ, ყველაზე ცნობილია, ხოლო სემინარი “ჰომოსექსუალური დღის წესრიგის გამოაშკარავებას” ეძღვნებოდა.⁴⁴ კონსერვატორი, დასავლელი ევანგელისტებისთვის აფრიკა ახალი სივრცეა, სადაც შესაძლებელია აწარმოო “კულტურული ომი” — რომელშიც ლგბტ უფლებები უმთავრეს ადგილს იკავებს — რადგან ფიქრობენ, რომ ისინი ამ ბრძოლას აშშ-სა და დასავლეთ ევროპაში აგებენ.⁴⁵ აფრიკელ საეკლესიო პირებთან პოლიტიკური ალიანსები დასავლელ ქრისტიან-კონსერვატორებს საშუალებას აძლევს, დაბლოკონ ისეთი პროგრესული ნაბიჯები, როგორცაა, ვთქვათ, ქალი ეპისკოპოსების კურთხევა ან ერთი და იმავე სქესის მქონე ადამიანთა ქორწინება ისეთ გლობალურ, ქრისტიანული ნორმის დამგდგენ ფორუმებზე, როგორცაა ანგლიკანური ეკლესიის ლეიმბეთის ფორუმი. ამ ურთიერთობათა ევოლუციისთვის ყურადღების მიქცევა ასევე ხსნის საკითხს იმის შესახებ, თუ როგორ გახდა უგანდის საჯარო კულტურისთვის აქამდე უმნიშვნელო საკითხი მნიშვნელოვანი და ამავდროულად, როგორ გაჩნდა მსოფლიო ეკლესიის გახლეჩვის საფრთხე.⁴⁶ ეს განხილვები სასარგებლოა, თუმცა არასაკმარისი. როგორც სხვაგან ვამტკიცებდი, აშშ-ის ევანგელურ პროზელიტიზმზე ხაზგასმა, ძირითადად, გამორიცხავდა აფრიკულ აგენტობას.⁴⁷ აფრიკული ელიტები მნიშვნელოვან პასუხისმგებლობას ატარებენ უკიდურესად აგრესიულ, ჰომოფობიურ საჯარო დისკურსზე, რომელიც კონტინენტის მრავალ ნაწილშია გავრცელებული. უგანდიდან მხოლოდ ერთი-ერთი ქრისტიანული დენომინაციის მაგალითი რომ მოვიყვანოთ — და, ალბათ, პოლიტიკურად ყველაზე გავლენიანის — სახელდობრ, ანგლიკანური ეკლესიის, უგანდელი საეკლესიო პირები მიმდებლები იყვნენ აშშ-ის კონსერვატორი ევანგელისტების წინადადებების მიმართ ეკლესიის შიგნით, რადგან ეს იყო,

ალბათ, პირველი შემთხვევა, ამ იმპერიული გადმონაშთის ისტორიაში, როცა აფრიკული ხმები მნიშვნელოვნად ჩაითვალა სამომავლო ქრისტიანული დოქტრინის ჩამოყალიბებაში.⁴⁸ 1998 წლის ლეიმბეთის ფორუმზე, ჰომოსექსუალობისადმი მზარდი შემწყნარებლობის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძღოლა აფრიკელ საეკლესიო პირებს საშუალებას აძლევდა, იმ უდავო რეალობის სიმბოლიზება მოეხდინათ, როცა ეკლესიის შიგნით არსებული ძალთა ბალანსი უფრო მრავალრიცხოვანი აფრიკელი მრევლისკენ გადაიხარა.⁴⁹ თავის მხრივ, მმართველი ეროვნული წინააღმდეგობის მოძრაობის (ეწმ) უგანდელმა პოლიტიკოსებმა ცეცხლს ნავთი დაასხეს და სარგებელი ნახეს ჰომოსექსუალობის გარშემო ატეხილი აჟიოტაჟით, რამაც, ჩვეულებისამებრ, ადგილობრივ და საერთაშორისო პუბლიკას ყურადღება გადაატანინა ისეთი, უფრო მწვავე საკითხებისგან, როგორცაა პოლიტიკური რეპრესია, კორუფცია და ცუდი მმართველობა.⁵⁰ ის განხილვებიც კი, რომლებიც აფრიკულ აგენტობას განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებდა, შედარებით, დუმდნენ ორ ასპექტში. პირველი, ნეოლიბერალიზმი არასდროსაა ამ ამბის ნაწილი, შესაბამისად, გამოტოვებულია ის სიღრმისეული შედეგები, რომელიც მას ჰქონდა როგორც უგანდის ინსტიტუციურ გარემოზე, ისე ყოველდღიურ დამოკიდებულებებზე. მეორე, ჰომოფობიური დისკურსის წარმოებაში ამერიკელი და აფრიკელი ელიტების თანამშრომლობაზე არაპროპორციული ფოკუსირებით, ასეთი განხილვები არ ხსნის ამ დისკურსების სუბალტერნულ მიმდებლობას.

რელიგიისა და სექსუალობის მკვლევრებმა უგანდაში შენიშნეს ორმოცდაათიანელ-ქარიზმატთა ეკლესიების მთავარი როლი ჰომოფობიური დისკურსის წარმოებაში.⁵¹ გავრცელებული მოსაზრების თანახმად, ამჟამად, ქვეყნის მოსახლეობის მესამედი ეკლესიის მრევლია. 1980-იანი წლების მეორე ნახევრიდან მოყოლებული, ორმოცდაათიანელთა ქრისტიანობის გავრცელებას ორმა ფაქტორმა შეუწყო ხელი: ომი და ნეოლიბერალიზმი. იდი ამინის სასტიკი მმართველობის მიერ მოტანილმა ნგრევისა და მილტონ ობოტეს მთავრობის წინააღმდეგ წარმოებული „ბუჩქების ომი“ შემდეგ, ორმოცდაათიანელთა დროითი წყვეტისა და „ხელახლა დაბადების“ ქრისტიანობით განახლების დაპირებამ, 1986 წლიდან მოყოლებული, ჩინებულად შეავსო გამარჯვებული ეწმ-ის რეკონსტრუქციის მისია. მეინსტრიმული ანგლიკანური და კათოლიკური ეკლესიებისგან განსხვავებით, ახალი ორმოცდაათიანელთა ეკლესიები ნაკლებად იყვნენ გასვრილები წინა მთავრობასთან კავშირით.⁵² ვალებით სავსე ქვეყანაში, ძალაუფლების ალების შემდეგ, ეწმ-იმ მონდომებით დაიწყო მსოფლიო ბანკის და საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ნეოლიბერალური დირექტივების შესრულება, რომლებიც, თავის მხრივ, ნაწილი იყო სტრუქტურული ადაპტაციის პროგრამისა, რომელიც უგანდამ 1980-იან და 1990-იან წლებში გაიარა: მართლაც, უგანდა საყოველთაოდ მიიჩნევა როგორც აფრიკული ქვეყანა, რომელშიც ნეოლიბერალური პროექტი ყველაზე გულმხრულად მიიღეს.⁵³ როცა სტრუქტურული გასწორება სწრაფად იკიდებდა ფეხს, ორმოცდაათიანელთა ახალი ეკლესიები გადავიდნენ იმ სივრცეში, რომელიც შემცირებულმა სახელმწიფომ დატოვა. ამით, ის გახდა მიმწოდებელი ისეთი სოციალური დახმარებებისა, როგორცაა განათლება და ჯანდაცვა.⁵⁴ 2000-იანი წლების პირველ ნახევარში,

აივ/შიდსის ეპიდემიამ საუკეთესო წინაპირობა შექმნა საჯარო სფეროში ჩარევისთვის მათი კონსერვატიული, მორალისტური და უაღრესად აგრესიული ჰომოფობიური დისკურსით.

მათ მცდელობებს დამატებით ხელი შეუწყო ისეთმა, ასევე კონსერვატიულმა, დონორულმა ინიციატივამ, როგორც ბუშის ადმინისტრაციის “President's Emergency Plan for AIDS Relief” (PEPFAR) იყო. ქორწინების მიღმა, კომერციული და არა-ჰეტეროსექსუალური სექსის თეოლოგიური აკრძალვებით ინფორმირებულმა, PEPFAR-იმ დაფინანსება პროგრესული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ორგანიზაციებიდან რწმენაზე დაფუძნებული ორგანიზაციებისკენ გადაამისამართა, რომელთაგან მთავარი მიმღებები ამერიკული ევანგელური და აფრიკული ორმოცდაათიანელ-ქარიზმატთა ეკლესიები იყვნენ. როგორც მელინდა კუპერი ამტკიცებს, PEPFAR-მა „ხელი შეუწყო სამხრეთ საჰარის აფრიკის სოციალურ ინფრასტრუქტურაში ორმოცდაათიანელ-ქარიზმატთა ეკლესიების ინსტიტუციონალიზებას, დღეს უკვე, ძირითადად, პრივატიზებულ კეთილდღეობის სექტორში ისინი ჯანდაცვის მიწოდების აუცილებელი არხები გახდნენ.”⁵⁵ PEPFAR-ის დაფინანსებას, რომელიც უგანდის მთლიანი აივ/შიდსის ბიუჯეტის 94%-ს შეადგენდა, მავნე შედეგები მოჰყვა ქვეყნის აივ-ის პრევენციის მცდელობებზე, რადგან მან პროგრამა, რომელიც პრეზერვატივის მოხმარებაზე აკეთებდა აქცენტს, გარდაქმნა პროგრამად, რომელიც სიამოვნებისგან თავშეკავების რწმენაზე-დაფუძნებულ გზავნილებზე იყო ორიენტირებული.⁵⁶ ამავედროულად, თავის მხრივ, მსოფლიო ბანკი მხარს უჭერდა რწმენაზე-დაფუძნებული ორგანიზაციების ჩართულობას განვითარებასა და ჰუმანიტარიანიზმში. 1998 წელს, ბანკის პრეზიდენტმა, ჯეიმს ვოლფენსონმა და კენტერბერის მთავარეპისკოპოსმა, ჯორჯ კერიმ მოაწყვეს მსოფლიო რწმენებისა და განვითარების შეხვედრა, რომელმაც ჩამოაყალიბა ლობისტური ჯგუფი სახელად მსოფლიო რწმენებისა და განვითარების დიალოგი, მიძღვნილი საერთაშორისო სააგენტოებისა და რწმენაზე დაფუძნებული ორგანიზაციების თანამშრომლობის ხელშეწყობისთვის.⁵⁷ ფაქტობრივად, დაამტკიცა რა ნეოლიბერალიზმის შედეგები, ბანკმა აღნიშნა, რომ რადგან რწმენაზე დაფუძნებული ორგანიზაციები სოციალური დახმარებების თითქმის 50%-ს გასცემენ ისეთ ადგილებში, როგორც სამხრეთ საჰარის აფრიკა, ისინი აღიარებულები უნდა იყვნენ როგორც განვითარების სამუშაოს მთავარი პარტნიორები.⁵⁸ მაშასადამე, ბანკის პოლიტიკამ სივრცე გახსნა, და ლეგიტიმურობა შესძინა, იმ მოთამაშეებს, რომლებიც დღევანდელ უგანდაში ჰომოფობიური დისკურსის მთავარი მატარებლები არიან.

ჰომოფობიური დისკურსის წარმოებიდან, რაზეც თითქმის მთელი ლიტერატურაა ფოკუსირებული, მინდა, ყურადღება გადავიტანო იმაზე, რაზეც შეგვიძლია ვიფიქროთ როგორც პრობლემის “მოხმარებითი” მხარე. აქაც, ყურადსაღებია ნეოლიბერალიზმის მოტანილი ცვლილებები. ბოლო დროს, ანალიტიკოსებმა ჰომოფობიის თეორეტიკებისთვის დაიწყეს „მორალური პანიკის” ცნების გამოყენება.⁵⁹ სტენლი გოჰენმა, თავის გავლენიან განსაზღვრებაში, მორალური პანიკა განმარტა, როგორც გავრცელებული და ცვალებადი წუხილი რიგი მოთამაშეებისგან (ხალხური ეშმაკებისგან) მომდინარე პოტენციურ ან წარმოსახვით საფრთხეზე, რომელიც შეუსაბამოა იმ ობიექტური ზიანის შესაძლებლობასთან,

რომელიც მათ შეიძლება მოიტანონ და რაც ამ მოთამაშეების მიმართ აღძრავს მორალურ ბრალსა და მტრობას.⁶⁰ კონცეპტი, თითქოს, განსაკუთრებით შეესაბამება უგანდაში ჰომოფობიურ დისკურსებს, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, რომ ქვიარები კონსტრუირებულები არიან როგორც პედოფილები, ბავშვების ჰომოსექსუალობაში „ჩამთრევი“, და საფრთხეები საზოგადოებრივი მორალისთვის.⁶¹ თავიანთ ნაშრომში, რომელიც ბრიტანეთის ქალაქების ცენტრებთან ახლოს მყოფ სივრცეებში „ქურდობების“ მორალურ პანიკას ეხება, სტიუარტ ჰოლი და მისი კოლეგები თავიანთ კვლევას შემდეგნაირად განმარტავენ. „საკითხი“, - ამტკიცებენ ისინი, - „არის არა ის, თუ რატომ და როგორ იქცევინან არაკეთილსინდისიერი ადამიანები... არამედ ის, თუ რატომ პასუხობს მათ საზოგადოება.“⁶²

შეკითხვაზე, თუ რატომ აქვს ჰომოფობიის ელიტურ დისკურსს ასეთი სახალხო მხარდაჭერა, ჯოანა სედგროვი და მისი კოლეგების გუნდი ამტკიცებს, რომ დისკურსი ხალხის წუხილს იმდენად არ პასუხობს, რამდენადაც სახელმწიფო ელიტებისა და ევანგელისტთა პოზიციები ხსნიან და მანიპულირებენ სხვა განცდილი შფოთვებით, “რომელთაგან ბევრი პირდაპირ ან არაპირდაპირ უკავშირდება რიგითი უგანდელების მიერ განცდილ ღრმა ეკონომიკურ დაუცველობასა და მომავლის შიშს (განსაკუთრებით, აივ კრიზისის კონტექსტში)”.⁶³ სედგროვი და კოლეგებმა ჰომოსექსუალობაზე არსებულ მედია და სახალხო დისკურსებში აღმოაჩინეს ღრმა კავშირი მორალისა და ფულის შესახებ არსებულ დისკურსებს შორის. მათი დასკვნით, ფართოდ გავრცელებული წუხილი, რომ მორალური ღირებულებები საფრთხეშია, დაკავშირებულია მატერიალურ სარგებელზე ყოვლისმომცველ ზრუნვასთან. ეს დასტურდება იორგ ვიგრაგის კვლევით, რომელიც ამტკიცებს, რომ უგანდაში, ნეოლიბერალიზმი სახელმწიფოსა და ეკონომიკის რესტრუქტურირებისას, ასევე გულისხმობდა მორალურ რესტრუქტურირებასაც, ყოველდღიურ ცხოვრებაში უტილიტარული, ეგოისტური, საბაზრო რაციონალობის დანერგვას, რომელსაც უნდა ჩაენაცვლებინა „ტრადიციული“ ღირებულებები და კოოპერატიული პრაქტიკები. მართალია, ვიგრაგის ყურადღება უმეტესად მიმართულია სასოფლო-სამეურნეო ეკონომიკაში მართლსაწინააღმდეგო ქმედებების უეცარი ზრდის ახსნაზე, ის აღმოაჩენს უფრო ყოვლისმომცველ წუხილს რიგით უგანდელებში, რომ ნეოლიბერალიზმის პირობებში, დუხჭირმა ცხოვრებამ გადარჩენისთვის უფრო და უფრო აუცილებელი გახადა ფულის კეთების მორალზე მაღლა დაყენება, რაც — მათ აღქმაში — უადრესად ართულებს მათი მორალური სტანდარტების შესაბამისად ცხოვრებას და ეს კვებავს პანიკას მორალურ გადაგვარებასა და ხრწნაზე.⁶⁴

როგორც სედგროვი და კოლეგები ამტკიცებენ, კავშირი ფულსა და მორალს შორის განსაკუთრებით ჰომოსექსუალობასთან მიმართებაში ვლინდება. გავრცელებულ აღქმაში, ერთი და იმავე სქესის მოყვარული უგანდელები წარმოდგენილნი არიან როგორც ასეთ ურთიერთობებში მდიდარი, დასავლელი ტურისტების მიერ ჩათრეულები, ან დასავლური დონორებისა და ადამიანის უფლებათა დამცველი ორგანიზაციების დაფინანსებით, ერთი და იმავე სქესის მქონე ადამიანთა სიყვარულის სასარგებლო პროზელიტიზმში გარეულები. სიყვარულისა და ფულის ასეთი ნარატივები განსაკუთრებულ სანდოობას იძენს

საზოგადოებაში, რომელშიც ოჯახი გაგებულია როგორც ეკონომიკურ, ისე აფექტურ ტერმინებში. ამგვარად, ქორწინება არის არა უბრალოდ რომანტიული კონტრაქტი, არამედ ეკონომიკური ტრანზაქციაც, რომელიც გულისხმობს ქონების გაცვლას და ნათესაურ ჯგუფებს შორის მატერიალური ურთიერთობების დამყარებას. შვილების გაჩენა ნათესაურ ჯგუფებში უზრუნველყოფს მემკვიდრეობას და საკუთრების გადაცემას, და ამავდროულად, ოჯახის გადარჩენას, როგორც ეკონომიკური ერთეულისა, რომელიც უზრუნველყოფს სამუშაო ძალასა (განსაკუთრებით, სოფლურ არეებში) და ხანდაზმულ ასაკში მშობლების უსაფრთხოებას. ახლად აღმოცენებული ინდივიდუალიზებული სექსუალური იდენტობები, როგორცაა ლგბტ, რთულად გასაგებია ასეთი აზროვნების პირობებში, რადგან ისინი გაცვლის ფორმალიზებული ქსელების მიღმა არსებობენ და ქმნიან რესურსების ახალი ქსელებისკენ გადამისამართების საფრთხეს. ამგვარად, ჰომოფობიური დისკურსი, რომელიც ქვიარებს წარმოადგენს როგორც უპატიოსნო გზით ფულადი სარგებლის მოპოვებაში ჩათრეულებს, ამ, ახალი იდენტობების კულტურულად ადვილად გასაგებ ახსნას იძლევა. უგანდაში ყოველდღიური ჰომოფობიის ამ ანალიზის მთავარი გაკვეთილი არის იმის შეხსენება, რომ უბრალო უგანდელების ღრმა ეკონომიკური და ეგზისტენციური დაუცველობა აძლიერებს ტენდენციას სოციალური და ნათესაური ურთიერთობები დანახულ იქნას მორალურ და მატერიალურ ტერმინებში. სავარაუდოდ, შედარებით ნაკლებად ყოვლისმომცველი დაუცველობის პირობებში, ქორწინება და გამრავლება, როგორც კეთილდღეობისა და სოციალური უსაფრთხოების მექანიზმები, ნაკლებად მნიშვნელოვანი იქნება, რაც შეასუსტებს სავალდებულო ჰეტეროსექსუალობის ძალას.

ბანკის გადაწყვეტილება, შეეჩერებინა უგანდისთვის 90-მილიონიანი სესხის გადაცემა ანტი-ჰომოსექსუალობის აქტის მიღების საპასუხოდ, არ იყო საყოველთაოდ მოწონებული, მათ შორის არც ლგბტ უფლებათა დამცველების მიერ. The Economist-მა მკაცრი სარედაქციო სტატია გამოაქვეყნა, სადაც ამტკიცებდა, რომ მართალია გადაწყვეტილებას კარგი განზრახვა ჰქონდა, ის ძირს უთხრიდა ბანკის ავტორიტეტს, როგორც ტექნოკრატიული ინსტიტუტის, გახვეულის პოლიტიკურ დავაში და ამავდროულად, მის გადაწყვეტილებას არადამაჯერებლად აქცევდა უგანდისა და გეი უფლებების ცალკე გამოყოფის გამო.⁶⁵ ლგბტ აქტივისტებმა ეს მოსაზრება გააკრიტიკეს და აღნიშნეს, რომ სექსუალური და გენდერული დისკრიმინაციის დასრულება უმნიშვნელოვანესი იყო სიღარიბის დასრულებისთვის და ამგვარად, არსებითი ბანკის მთავარი მისიისთვის.⁶⁶ ის, რაც ამ უცნაურ დებატში — უნდა დაკავდეს თუ არა ბანკი ლგბტ უფლებებზე მუშაობით — გამოტოვებულია, არის ის, თუ რამდენადაა თავად ბანკის პოლიტიკა მონაწილე ამ უფლებების წართმევაში. როგორც უკვე აღვნიშნე, სფი-ები და სხვა ისეთი მძლავრი დონორები, როგორებიც არიან ამერიკული დონორები, უგანდის სახელმწიფოს აიძულებდნენ, ნეოლიბერალური პოლიტიკების გატარებას. ამას კი მოჰყვა ის შედეგები, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება თანამედროვე უგანდაში ჰომოფობიის ახსნას. მან სივრცე მისცა და გააძლიერა მოთამაშეები, რომლებიც მოწინავე ადგილს იკავებენ ჰომოფობიის წარმოებაში და ქმნიან შფოთვებს, რომლებიც კვებავენ მორალურ პანიკებს, ქვიარებს კი (თუმცა, ასევე სექს-მუშაკებს, “კუდიანებს” და

სხვებს) განტევების ვაცებად აქცევს. თავისთავად ცხადი, რიგი მიზეზების გამო, სფი-ებსა და დონორებს არც ერთხელ არ უღიარებიათ კავშირი ნეოლიბერალიზმსა და ჰომოფობიას შორის, როგორც მათ ოფიციალურ განცხადებებში, ისე მათ მცდელობებში, ზეწოლა მოეხდინათ უგანდის მთავრობაზე, შეერბილებინა ჰომოსექსუალობის მიმართ მიდგომა. მართალია, ადგილობრივი ლგბტ აქტივისტების პერსპექტივიდან - რომლებიც სასიცოცხლოდ საჭიროებდნენ საერთაშორისო მხარდაჭერას, რათა დაეხალანსებინათ მათი არამყარი ადგილობრივი პოზიცია — ეს მცდელობები მისასალმებელი იყო,⁶⁷ მაგრამ მაინც არის რაღაც ძალიან არაუფორმული დონორების პოზიციაში, რომლებიც მორალს ქადაგებენ ჰომოფობიასთან დაკავშირებით და ამავდროულად, არ აღიარებენ მათ ნაწილობრივ ბრალეულობას მის წარმოებასა და მოხმარებაში. საუკეთესო შემთხვევაში, ჩვენ შეგვიძლია ეს მივაწეროთ მათ კოგნიტურ მარცხს, დაენახათ რთული მიზეზ-შედეგობრივი ჯაჭვების მონაწილეობა. უარეს შემთხვევაში კი, ჩვენ შეგვიძლია ეს წავიკითხოთ როგორც იდეოლოგიური ფანდი, თავიანთი თავები მოათავსონ იმ პრობლემის მიღმა, რომლის გამოსწორებაც მათ სურთ. ეს კი, მათ საშუალებას აძლევს, შეინიღბონ როგორც სიქველის აგენტები და გაამაგრონ „განვითარების“ ჰეგემონია და ნეოლიბერალური კაპიტალიზმი, როგორც ცივილიზაციის შემტანი ძალა.

ქვიარის კაპიტალიზება

ტერმინი “ჰომოკაპიტალიზმი” საკმაო ხანია ხმარებაშია, უმეტესად, სოციალურ მედიაში და უმეტესად, როგორც გეი ასიმილაციური პოლიტიკების კრიტიკა აშშ-სა და დასავლეთ ევროპაში.⁶⁸ ყოველდღიურ გამოყენებაში, ის ეყრდნობა ისეთ კონცეპტებს, როგორებიცაა ჰომონორმატიულობა და ჰომონაციონალიზმი, რათა აღნიშნოს რასობრივად, კლასობრივად და გენდერულად გასუფთავებული ქვიარების შერჩევითი ინტეგრირება კაპიტალიზმში და სხვათა უკუგდება აღიარების იმ ლიბერალური პოლიტიკებით, რომელიც თავიდან ირიდებს გადანაწილების საჭიროებას. ამ სტატიაში, მე დავეყრდენი საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების ადრეულ მცდელობებს, გამოეყენებინათ თავიანთი ავტორიტეტი ჰომოფობიასთან ბრძოლისთვის და შევეცადე, მომენიშნა ამომავალი გლობალური ჰომოკაპიტალიზმის კონტურები.

როგორც მისი ადგილობრივი ასლები, გლობალური ჰომოკაპიტალიზმი ცდილობს, ერთმანეთს მოარგოს პროდუქტიულობისა და გამლიერების იმპერატივები, აქციოს კაპიტალიზმი ქვიარებისადმი მეგობრულად და თავის მხრივ, ქვიარები კაპიტალიზმისთვის უსაფრთხო გახადოს. ასეთი დისკურსული სვლები ქმნის საფრთხეს, მოგლიჯოს ქვიარები ანტი-კაპიტალისტურ მოძრაობას და ამავდროულად, თავად ქვიარები გახლიჩოს იმად, ვინც “პროდუქტიული” და ქების ღირსია და სხვებად, ვინც “არაპროდუქტიულადაა” ჩამოწერილი. თუმცა, ჩვენ ასევე სერიოზულად უნდა მივიღოთ ჰომოკაპიტალიზმის გლობალურობა. ტრანსნაციონალური კაპიტალისტური კლასის ურთიერთთანამშრომლობაზე დაფუძნებული მცდელობით, გლობალური ჰომოკაპიტალიზმი ჰეგემონურობას იძენს ქვიარ

ნორმატიულობის ადვილად საცნობ ადგილობრივ იდიომებში იმგვარი შეფუთვით, რომ მათ, ვინც ამ კლასის გარეთ არიან, შეეძლოთ თავი გააიგივონ ან ესწრაფოდეს ამ ნორმატიულ ხატებს. მის თავბრუდამხვევ კულტურულ მრავალფეროვნებაში, ჰომოკაპიტალიზმი ამყარებს ავტონომიისა და არჩევანის ნეოლიბერალურ ილუზიებს. ასევე აღვნიშნე, რომ ჰომოკაპიტალიზმი ემყარება ჰომოფობიის როგორც “უბრალოდ კულტურულს” გაგებას. ეს მას მას საშუალებას აძლევს, იზეიმოს აღიარების ლიბერალური პოლიტიკა და ამავდროულად, უგულებელყოს ან მარგინალიზება მოახდინოს გადანაწილებასთან დაკავშირებული წუხილის. აღიარებისა და გადანაწილების შესახებ წარმართული წინარე დებატების საწყის წერტილად აღების შემდეგ, მე მივუთითე, რომ ეს დებატები ზედმეტად ვიწროდ ფოკუსირდება იმაზე, თუ რა უნდათ ან რას ამბობენ, რომ უნდათ აგენტებს და ამით უგულებელყოფენ უფრო ფართო სტრუქტურულ პირობებს, რომელთა შიგნითაც, ისინი ძალასა და მნიშვნელობას იძენენ. მანამ, სანამ სფი-ები არ აღიარებენ მათ ნაწილობრივ ბრალეულობას იმ უსამართლობების შექმნაში, რომლის წინააღმდეგაც ისინი ამტკიცებენ, რომ იბრძვიან, მათი ძალისხმევა იბრძოლონ ჰომოფობიის წინააღმდეგ, მხოლოდ ვარდისფრად გაფერადების არაგულწრფელი და იდეოლოგიური ოპერაცია იქნება.

საიდან მოდის გლობალური ჰომოკაპიტალიზმისადმი წინააღმდეგობა? ადრეული, უტოპიური, დასავლური ქვიარ-მარქსისტული ტექსტები ქვიარებს ხედავს, როგორც კაპიტალიზმის ქმნილებებს, ისე მის პოტენციურ მოწინააღმდეგეებს. ზუსტად ისევე, როგორც მარქსისტის პროლეტარიატი წარმოადგენდა კაპიტალის შინაგან წინააღმდეგობას. მიუხედავად იმისა, რომ კაპიტალიზმმა მოშალა ტრადიციული ოჯახი და ნათესაობრივი წყობები და ამით გაათავისუფლა სექსუალური და გენდერული არა-ნორმატიულობები, ქვიარები მაინც გამორიცხულები დარჩნენ კაპიტალიზმის ჰეტერონორმატიულობაზე დამოკიდებულების გამო, რომელიც მომდევნო თაობის სამუშაო ძალას აწარმოებს. შესაბამისად, ქვიარებისთვის იმპერატიული გახდა, ყოფილიყვნენ ანტიკაპიტალისტური მოძრაობის ნაწილები.⁶⁹ რეალურად, ის, რომ ეს იმპერატივი არ იყო, ნათელი გახდა როგორც კი დასავლური ლგბტ მოძრაობები კაპიტალიზმთან ჰომონორმატიულობის პოლიტიკაში მორიგდნენ. გლობალურ სამხრეთში, უფრო ახლახან შექმნილი მოძრაობები მრავალმხრივ უფრო დავალებულები არიან კაპიტალიზმისადმი, რადგან მათი ფუძემდებლური ევრო-ამერიკაში აღმოცენებული იდენტობები (“ლგბტ”) — აივ/შიდსის დაფინანსება, ადამიანის უფლებათა დაცვის დისკურსები, გლობალური მედია, ელიტარული დიასპორული მოგზაურები — გლობალური კაპიტალის ვექტორზე მოძრაობენ. მართალია, ეს იდენტობები თავის ადგილს იკავებენ უფრო ძველი აბორიგენული ქვიარ გარემოს კომპლექსურ, გენდერულ ლანდშაფტებში, არაპროპორციული ძალა და მეწინავეობა, რასაც ამ ლანდშაფტებში ლგბტ ჯგუფები ახორციელებენ, მთლიანობაში, მათ ნაკლებად ანტიეთეტურებად აქცევენ კაპიტალიზმის ინტერესებისადმი, ვიდრე ამას ქვიარ მარქსისტები ოდესღაც იმედოვნებდნენ. მიუხედავად იმისა, რომ საკითხის სრულად მოცვა ამ სტატიის მასშტაბის მიღმაა, გონივრული მეჩვენება, ვივარაუდო, რომ გლობალური კაპიტალიზმისადმი ყველაზე შეუპოვარი წინააღმდეგობა არ წამოვა იმ ლგბტ მოძრაობებიდან, რომლებიც ალიანსს ეძებენ

საერთაშორისო ფინანსურ ინსტიტუტებთან, იმის გათვალისწინებით, რომ ისინი დამოკიდებულები არიან ნეოლიბერალური გლობალიზაციის ნაკადებსა და ინფრასტრუქტურებზე. არც იმ მოძრაობებიდან, რომლებიც დიდი ხანია იბრძვიან სფი-ების წინააღმდეგ, მაგრამ უმეტესად ჰეტერონორმატიულ ჩარჩოში. თუ ამ სტატიაში მოცემულ კრიტიკას ადრესატი ჰყავს, სავარაუდოდ, ეს ადრესატი არა-პროდუქტიულად, “განვითარების” მოწინააღმდეგედ წარმოდგენილ ქვიარობაშია, რომლებიც აჩრდილად გასდევენ ჰომოკაპიტალისტური დისკურსის წარმოდგენებს.

შენიშვნები:

¹Anna Yukhananov, ‘World Bank postpones Uganda loan over anti-gay law’, Reuters, 27 February 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/02/27/us-uganda-worldbank-idUSBREA1Q2C320140227>

²Jim Yong Kim, ‘The High Costs of Institutional Discrimination’, Washington Post, 27 February 2014, www.washingtonpost.com/opinions/jim-yong-kim-the-highcosts-of-institutional-discrimination/2014/02/27/8cd37ad0-9fc5-11e3-b8d8-94577ff66b28_story.html.

³M.V. Lee Badgett, ‘The Economic Cost of Homophobia and the Exclusion of LGBT People: A Case Study of India’, World Bank, Washington DC, February 2014.

⁴IMF, It Gets Better, www.youtube.com/watch?v=rwuR85gRjnk. World Bank, It Gets Better, www.youtube.com/watch?v=HZMdv24W-sk.

⁵www.economist.com/events-conferences/emea/pride-and-prejudice.

⁶See Andrea Cornwall, Sonia Corrêa and Susie Jolly, eds, *Development with a Body: Sexuality, Human Rights and Development*, Zed Books, London, 2008, p. 5.

⁷Gilles Kleitz, ‘Why Is Development Work So Straight?’, ‘Queering Development’ seminar series, Institute for Development Studies, Brighton, 2000, p. 2.

⁸Andil Gosine, ‘The World Bank’s GLOBE: Queers in/Queering Development’, in Amy Lind, ed., *Development, Sexual Rights and Global Governance*, Routledge, London and New York, 2010, pp. 67–85.

⁹Kate Bedford, *Developing Partnerships: Gender, Sexuality, and the Reformed World Bank*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 2009, p. 11.

¹⁰Gayatri Chakravorty Spivak, ‘Can the Subaltern Speak?’, in Cary Nelson and Lawrence Grossberg, eds, *Marxism and the Interpretation of Culture*, Macmillan, London, p. 297.

¹¹Jean-Francois Drolet, ‘The Visible Hand of Neo-conservative Capitalism’, *Millennium: Journal of International Studies*, vol. 35, no. 2, 2007, pp. 245–78.

¹²Bedford, *Developing Partnerships*, p. 22.

¹³ოქვე, გვ. 28–30,

¹⁴ოქვე, გვ. 30.

¹⁵www.youtube.com/watch?v=HZMdv24W-sk.

¹⁶www.youtube.com/watch?v=rwuR85gRjnk.

¹⁷ოქვე.

¹⁸Gosine, ‘The World Bank’s GLOBE’, p. 74

¹⁹Jasbir K. Puar, *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*, Duke University Press, Durham NC and London, 2007.

²⁰FYTA, ‘IMF: It Gets Better (Pinkwashing Version)’, www.fy-t-a.com/imf-it-gets-better-pinkwashing-version.html.

²¹Badgett, ‘The Economic Cost of Homophobia’, p. 4.

²² იქვე., გვ. 24–5

²³ იქვე., გვ. 22–3.

²⁴ ამ სოციალური სტრუქტურების ორი ძალიან განსხვავებული ანალიზისთვის, ნახეთ Gayatri Reddy, *With Respect to Sex: Negotiating Hijra Identity in South India*, University of Chicago Press, Chicago, 2005; Naisargi Dave, *Queer Activism in India: A Story in the Anthropology of Ethics*, Duke University Press, Durham NC and London, 2012.

²⁵ მე ვეყრდნობი ლიზა დაგენის “ჰომონორმატიულობის” გავლენიან გაგებას, როგორც “პოლიტიკას, რომელიც ეჭვქვეშ კი არ აყენებს დომინანტურ ჰეტერონორმატიულ დამკვიდრებას და ინსტიტუტებს, არამედ მხარს უჭერს და ინარჩუნებს, რომელიც, ამავდროულად, გვპირდება დემობილიზებულ გეი-ჯგუფის შესაძლებლობას და პრივატიზებულ, დეპოლიტიზებულ გეი კულტურას, გამყარებულს ოჯახითა და მოხმარებით.” *The Twilight of Equality? Neoliberalism, Cultural Politics, and the Attack on Democracy*, Beacon Press, Boston MA, 2003, გვ. 50.

²⁶ Joseph Massad, ‘Re-Orienting Desire: The Gay International and the Arab World’, *Public Culture*, vol. 14, no. 2, 2002, pp. 361–386.

²⁷ www.unfe.org.

²⁸ www.unfe.org/en/actions/the-welcome.

²⁹ pink-pages.co.in/general/front-page/queerreactions-celina-jaitley-musical/; Sharif Mowlabocus, ‘Homonormativity Gets a Musical Makeover’, 30 April 2014, <http://sharifmowlabocus.com/2014/04/30/homonormativity-gets-a-musical-makeover>.

³⁰ ამ გენეალოგიის შესახებ წასაკითხად, ნახეთ Gayatri Gopinath, *Impossible Desires: Queer Diasporas and South Asian Public Cultures*, Duke University Press, Durham NC and London, 2005, ch. 4.

³¹ Rohit Inani, ‘India’s First Lesbian Ad Goes Viral’, *Time*, 11 June 2015, <http://time.com/3917400/india-lesbian-ad-lgbt-anouk>.

³² Suresh Kumar Koushal v. Naz Foundation, 2013, <http://judis.nic.in/supremecourt/imgs1.aspx?filename.41070>.

³³ Jasbir K. Puar, ‘Mapping US Homonormativities’, *Gender, Place and Culture*, vol. 13, no. 1, 2006, p. 77.

³⁴ Badgett, ‘The Economic Cost of Homophobia’, p. 5.

³⁵ იქვე., p. 10; იტალიკი ჩემია

³⁶ Nancy Fraser, *Fortunes of Feminism: From State-Managed Capitalism to Neoliberal Crisis*, Verso, London and New York, 2013, ch. 6.

³⁷ იქვე., p. 178.

³⁸ Judith Butler, ‘Merely Cultural’, *Social Text* 52/53, 1997

³⁹ Fraser, *Fortunes of Feminism*, ch. 7.

⁴⁰ Duggan, *The Twilight of Equality?*, p. 83

⁴¹ www.bbc.co.uk/news/world-africa-26320102.

⁴² სრული ტექსტი ხელმისაწვდომია: www.boxturtlebulletin.com/2009/10/15/15609.

⁴³ www.bbc.co.uk/news/world-africa-28605400.

⁴⁴ Jeffrey Gettleman, ‘Americans’ Role Seen in Uganda AntiGay Push’, *New York Times*, 3 January 2010, www.nytimes.com/2010/01/04/world/africa/04uganda.html?_r=0.

⁴⁵ Kapya Kaoma, *Globalizing the Culture Wars: US Conservatives, African Churches, & Homophobia*, Political Research Associates, Somerville MA, 2009.

⁴⁶ Kevin Ward, ‘Religious Institutions and Actors and Religious Attitudes to Homosexual Rights: South Africa and Uganda’, in Corinne Lennox and Matthew Waites, eds, *Human Rights, Sexual Orientation and Gender Identity in The Commonwealth: Struggles for Decriminalisation and Change*, Institute of Commonwealth Studies, London, 2013, pp. 409–27.

⁴⁷ Rahul Rao, ‘The Locations of Homophobia’, *London Review of International Law*, vol. 2, no. 2, 2014, pp. 175–81.

-
- ⁴⁸ Miranda K. Hassett, *Anglican Communion in Crisis: How Episcopal Dissidents and Their African Allies Are Reshaping Anglicanism*, Princeton University Press, Princeton NJ, 2007.
- ⁴⁹ მაგალითად, ნახეთ ამ ეპიზოდის ძალიან საინტერესო ანალიზი რომელიც მოცემულია უგანდის მამინდელი მთავარეპისკოპოსის ავტორიზებულ ბიოგრაფიაში. Livingstone Mpalanyi Nkoyoyo, in Hamlet Kabushenga Mbabazi, *Leadership Under Pressure*, African Christian Research & Literature Institute, Kampala, 2004, pp. 143–4.
- ⁵⁰ Michael J. Bosia, ‘Why States Act: Homophobia and Crisis’, in Michael J. Bosia and Meredith L. Weiss, eds, *Global Homophobia: States, Movements, and the Politics of Oppression*, University of Illinois Press, Urbana IL, 2013, pp. 30–54.
- ⁵¹ Barbara Bompani, ‘“For God and For My Country”: Pentecostal-Charismatic Churches and the Framing of a New Political Discourse in Uganda’, in Adriaan van Klinken and Ezra Chitando, eds, *Public Religion and the Politics of Homosexuality in Africa*, Ashgate, Farnham and Burlington VT, 2016 (forthcoming).
- ⁵² Paul Gifford, *African Christianity: Its Public Role in Uganda and Other African countries*, Fountain Publishers, Kampala, 1999, p. 115.
- ⁵³ Graham Harrison, *Neoliberal Africa: The Impact of Global Social Engineering*, Zed Books, London, 2010.
- ⁵⁴ Gifford, *African Christianity*, p. 99
- ⁵⁵ Melinda Cooper, ‘The Theology of Emergency: Welfare Reform, US Foreign Aid and the Faith-Based Initiative’, *Theory, Culture & Society*, vol. 32, no. 2, 2014, p. 58
- ⁵⁶ იქვე
- ⁵⁷ Gerard Clarke, ‘Agents of Transformation? Donors, Faithbased Organisations and International Development’, *Third World Quarterly*, vol. 28, no. 1, 2007, pp. 77–96.
- ⁵⁸ Katherine Marshall and Richard Marsh, eds, *Millennium Challenges for Development and Faith Institutions*, World Bank, Washington DC, 2003, p. 29.
- ⁵⁹ Human Rights Watch, ‘“They Want Us Exterminated”: Murder, Torture, Sexual Orientation and Gender in Iraq’, 17 August 2009, www.hrw.org/report/2009/08/17/they-want-us-exterminated/murder-torture-sexual-orientation-and-gender-iraq
- ⁶⁰ Stanley Cohen, *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*, Routledge, London and New York, 2011 [1972], p. xxvi.
- ⁶¹ Kristen Cheney, ‘Locating Neocolonialism, “Tradition,” and Human Rights in Uganda’s “Gay Death Penalty”’, *African Studies Review*, vol. 55, no. 2, 2012, pp. 77–95.
- ⁶² Stuart Hall et al., *Policing the Crisis: Mugging, the State, and Law and Order*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 1978, p. 156.
- ⁶³ Joanna Sadgrove et al., ‘Morality Plays and Money Matters: Towards a Situated Understanding of the Politics of Homosexuality in Uganda’, *Journal of Modern African Studies*, vol. 50, no. 1, 2012, p. 109.
- ⁶⁴ Jörg Wiegatz, ‘Fake Capitalism? The Dynamics of Neoliberal Moral Restructuring and Pseudo-development: The Case of Uganda’, *Review of African Political Economy*, vol. 37, no. 124, 2010, pp. 132–4.
- ⁶⁵ ‘The World Bank: Right Cause, Wrong Battle’, *The Economist*, 10 April 2014, www.economist.com/news/leaders/21600684-why-world-banks-focus-gay-rightsmisguided-right-cause-wrong-battle.
- ⁶⁶ ‘The World Bank: Why It Should Consider Gay Rights’, *The Economist*, 25 April 2014, www.economist.com/blogs/feastandfamine/2014/04/world-bank.
- ⁶⁷ ნახეთ the Joint CSO Letter to World Bank on Discrimination in Uganda’s Health Sector, 23 September 2014 (www.hrw.org/news/2014/09/23/joint-cso-letter-world-bankdiscrimination-ugandas-health-sector), რომელიც მხარს უჭერს ბანკის გადაწყვეტილებას შეაყოვნოს სესხის გაცემა და მხარს უჭერს დამატებით ზომებს.
- ⁶⁸ <https://twitter.com/hashtag/homocapitalism>.
- ⁶⁹ John D’Emilio, ‘Capitalism and Gay Identity’, in Ann Snitow, Christine Stansell and Sharon Thompson, eds, *Powers of Desire: The Politics of Sexuality*, Monthly Review Press, New York, 1983.